

AutisMUSIC Έκθεση αναφοράς και χαρτογράφηση αναγκών

Αριθμός έργου:2023-1-PL01-KA220-SCH-000155287

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/ων και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη τις απόψεις και τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Δεν φέρει ευθύνη γι' αυτές ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA.

Κοινοπραξία

Αποποίηση ευθυνών

Συντελεστές φωτογραφιών: Canva

Αυτό το έγγραφο μπορεί να αντιγραφεί, να αναπαραχθεί ή να τροποποιηθεί σύμφωνα με τους παραπάνω κανόνες. Επιπλέον, πρέπει να αναφέρεται σαφώς μια αναγνώριση προς τους συντάκτες του εγγράφου και όλα τα αντίστοιχα μέρη της ειδοποίησης πνευματικών δικαιωμάτων

©2024 AutisMusic!

Πίνακας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

01

Εισαγωγή

Σελίδα 1

02

Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Σελίδα 2

03

Συλλογή βέλτιστων πρακτικών

Σελίδα 8

04

Έρευνα πεδίου

Σελίδα 24

05

Αποτελέσματα έρευνας

Σελίδα 65

06

Παραρτήματα

Σελίδα 72

1. Εισαγωγή

Η έννοια της σύνδεσης μεταξύ αυτισμού και μουσικής είναι τόσο παλιά όσο και οι πρώτες αναφερόμενες περιπτώσεις αυτισμού, και η μουσική έχει χρησιμοποιηθεί ως θεραπευτικό εργαλείο για πολλές δεκαετίες. Η μουσικοθεραπεία υπόσχεται να είναι μια παρέμβαση για άτομα με αυτισμό, αξιοποιώντας τις δυνάμεις τους στη μουσική επεξεργασία για να ενισχύσει την επικοινωνία και την έκφραση τους.

Ενώ προηγούμενες τυχαιοποιημένες ελεγχόμενες δοκιμές έχουν δείξει θετικά αποτελέσματα παγκόσμιας βελτίωσης και ποιότητας ζωής, η εξάρτησή τους από ψυχολογικά αποτελέσματα περιορίζει την κατανόησή μας για τους υποκείμενους μηχανισμούς.

Η μουσική ικανότητα είναι ένα από τα μοναδικά ταλέντα ορισμένων παιδιών με αυτισμό

- τους αρέσει να ακούν μουσική
- αισθάνονται τη δομή της μουσικής
- αναγνωρίζουν μελωδίες
- μπορούν να απομνημονεύσουν και να τραγουδήσουν μεγάλα αποσπάσματα με ακρίβεια
- έχουν την ικανότητα να θυμούνται και να παίζουν μελωδίες που έχουν ακούσει μόνο μία φορά
- μπορεί να έχουν τέλεια σχετική ή απόλυτη ακοή

Μια ανασκόπηση της αγγλικής βιβλιογραφίας δείχνει αρκετές έρευνες που βασίζονται σε στοιχεία σχετικά με τις διαταραχές του φάσματος του αυτισμού, ξεκινώντας από τη δεκαετία του '70.

Το εύρος επιλεγμένων ερευνητικών άρθρων έδειξε ότι η μουσικοθεραπεία επηρεάζει: την κοινωνική επικοινωνία, τη φωνή, την κοινή προσοχή, την οπτική επαφή, τη συγκέντρωση, τη συνεργασία, τη διαδραστική συμπεριφορά, τη συμμετοχή σε παιχνίδια και το παιχνίδι μαζί, τη νοημοσύνη του λόγου, την ανταλλαγή και έκφραση συναισθημάτων, τις γλωσσικές δεξιότητες και η λεκτική και η μη λεκτική επικοινωνία μειώνουν τις ανεπιθύμητες μορφές συμπεριφοράς, τα αρνητικά συναισθήματα και την εμμονική συμπεριφορά (Goldstein, 1964· Edgerton, 1994· Wimpory, Chadwick i Nash, 1995· Hanser 1999· Pasiالي, 2004· Mamić, Fulgosi-Mash. , 2010 Bujanović i Martinec, 2019 Zorba, Akçamete i Özcan, 2020)

2. Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση εξετάζει μελέτες που επικεντρώνονται στη μουσική παρέμβαση για αυτιστικά παιδιά, που καλύπτουν διάφορα πλαίσια και μεθοδολογίες. Η έρευνα σε αυτόν τον τομέα διερευνά τα θεραπευτικά οφέλη της μουσικής στην ενίσχυση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της συναισθηματικής έκφρασης και της κοινωνικής αλληλεπίδρασης μεταξύ των αυτιστικών ατόμων.

Κάθε εταίρος χώρα διεξήγαγε εκτενείς ανασκοπήσεις βιβλιογραφίας στις οποίες συμμετείχαν διάφοροι επιστήμονες, εξετάζοντας την τρέχουσα κατάσταση στις αντίστοιχες περιοχές της.

Οι μελέτες υπογραμμίζουν καινοτόμες προσεγγίσεις σε διάφορες χώρες, όπως η Βόρεια Μακεδονία, η Πολωνία, η Κύπρος και η Πορτογαλία, παρουσιάζοντας ποικίλες πολιτιστικές προοπτικές και πρακτικές στη μουσικοθεραπεία.

Αυτές οι έρευνες συμβάλλουν συλλογικά στη βαθύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο η μουσική μπορεί να επηρεάσει βαθιά τη ζωή και την ανάπτυξη των αυτιστικών παιδιών, προωθώντας συμπεριληπτικές και αποτελεσματικές στρατηγικές παρέμβασης παγκοσμίως.

2.1 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, η μουσικοθεραπεία για τον αυτισμό μπορεί να μην είναι τόσο διαδεδομένη ή επίσημα καθιερωμένη όσο σε ορισμένες άλλες χώρες. Ωστόσο, υπάρχει αυξανόμενη αναγνώριση των πιθανών πλεονεκτημάτων του. Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, εκπαιδευτικά ιδρύματα και πάροχοι υγειονομικής περίθαλψης μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες μουσικοθεραπείας σε άτομα με αυτισμό και τις οικογένειές τους.

Από το 2001 υπάρχει στη Μακεδονία το Κέντρο Παιδικής Καλλιτεχνικής Έκφρασης, Μουσικοθεραπείας και Ψυχοσωματικής Χαλάρωσης «Dzunjule», μέρος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Μουσικοθεραπείας. Αυτό το κέντρο επιβεβαιώνει την καλλιτεχνική έκφραση των παιδιών και τη μουσικοθεραπεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Ο Tomislav Tanevski, ο οποίος εργάζεται στη Σχολή Επιστημών της Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Gotse Delchev στο Shtip, είναι το μόνο άτομο που έχει εργαστεί στη μουσικοθεραπεία και τα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Είναι ο ιδρυτής του Κέντρου Παιδικής Καλλιτεχνικής Έκφρασης, Μουσικοθεραπείας και Ψυχοσωματικής Χαλάρωσης «Dzundzule» στα Σκόπια. Σήμερα, δεν υπάρχουν στοιχεία για τη δραστηριότητα αυτού του κέντρου.

Στην αναζήτηση της βιβλιογραφίας στο διαδίκτυο, εκτός από την αναφερόμενη εργασία, καμία άλλη εργασία δεν σχετίζεται με τη μουσικοθεραπεία και τον αυτισμό. Πολλές λεζάντες είναι άρθρα σχετικά με οργανωμένες μουσικές εκδηλώσεις στις οποίες καλούνται παιδιά με αυτισμό.

Κατά τη διάρκεια της έρευνας, στην Ανάλυση της κατάστασης με την πρώιμη παρέμβαση στην παιδική ηλικία στη Βόρεια Μακεδονία που εκδόθηκε από το γραφείο της UNICEF στα Σκόπια, αναφέρθηκε η μουσικοθεραπεία από ερωτηθέντες που πιστεύουν ότι οι επαγγελματίες που ασχολούνται με την πρώιμη παρέμβαση πρέπει να παρακολουθήσουν μουσικοθεραπεία.

Ο πίνακας των μελετών στη Βόρεια Μακεδονία βρίσκεται στο Παράρτημα 1.

2.2 Πολωνία

Μια ανασκόπηση άρθρων από την Πολωνία επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα της μουσικοθεραπείας σε παιδιά με ΔΑΦ. Η μουσική παρέμβαση επηρεάζει θετικά τη σφαίρα επικοινωνίας τους, κοινωνική ή εκπαιδευτική (Kanrik – Szweda, 2014). Στο άρθρο «Μουσικοθεραπεία και οι ιδιότητες της στην αποκατάσταση παιδιού με αυτισμό», όπου συμπεριλήφθηκαν μια ομάδα αυτιστικών παιδιών (n = 18) ηλικίας 3 έως 7 ετών από κέντρα και ιδρύματα, παρουσιάστηκαν επιλεγμένες πτυχές των αλλαγών.

Οι αλλαγές που συμβαίνουν σε όλους τους συμμετέχοντες στη μελέτη δεν είναι λεπτομερείς και περιλαμβάνονται μεμονωμένες περιπτώσεις. Η έρευνα μπορεί να προσθέσει στην τρέχουσα γνώση, ειδικά στη μουσικοθεραπεία και τον αντίκτυπό της στα αυτιστικά παιδιά. Στο άρθρο «The Importance of Music Therapy Techniques in Support of the Development of a Child with Autism» (Maria Minczakiewicz, 2014) ένα από τα πολλά συμπεράσματα παρουσίασε ότι τα παιδιά με αυτισμό μπορούν να ενδιαφέρονται για την κίνηση, τη φωνητική μουσική και τα μουσικά όργανα.

Μπορείτε να τα ενθαρρύνετε να παίξουν με το τραγούδι με τη συνοδεία μουσικής και να ακούσουν ενεργά τα αγαπημένα σας μουσικά κομμάτια με ζωηρό ρυθμό και πιασάρικες μελωδίες.

Ενώ στη μελέτη περίπτωσης «Μουσικές ικανότητες αυτιστικών παιδιών ως εκδήλωση έκφρασης που εμφανίζεται κατά τη διαδικασία της μουσικοθεραπείας» με βάση παρατηρήσεις και εμπειριστατωμένες αναφορές, μουσικές και μη, καθώς και ηχογραφήσεις των συνεδριών, κατέληξε ότι στις τρεις περιπτώσεις που παρουσιάζονται είναι δυνατή η επίδειξη μουσικών ικανοτήτων που ήταν και αποτελούν εκδήλωση έκφρασης και μη λεκτικής επικοινωνίας.

Σε τρεις συμμετέχοντες στη θεραπεία, μπορούσε να παρατηρηθεί βελτίωση στη λειτουργία της γνωστικής σφαίρας.

Ο πίνακας των σπουδών στην Πολωνία βρίσκεται στο Παράρτημα 2.

2.3 Κύπρος

Ο τομέας της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο έχει παρουσιάσει σταδιακή ανάπτυξη με την πάροδο των ετών, ωστόσο απομένουν να γίνουν σημαντικές προσπάθειες που είναι απαραίτητες για την περαιτέρω εξέλιξή του. Αξιοσημείωτο ότι, η ίδρυση του Συνδέσμου Μουσικοθεραπευτών Κύπρου (CYMTA) τον Δεκέμβριο του 2010 σηματοδοτεί ένα κομβικό ορόσημο σε αυτή την τροχιά. Ως μέλος της Ευρωπαϊκής Συνομοσπονδίας Μουσικοθεραπείας (EMTC) από το 2011, η CYMTA λειτουργεί με επίσημη αναγνώριση και τήρηση των καθιερωμένων κανονιστικών πλαισίων.

Ο σύλλογος έχει θεσπίσει επίσημες καταστατικές και ρυθμιστικές διατάξεις, που επιβάλλουν την τήρηση όλων των μελών. Αυτή η δομημένη προσέγγιση διασφαλίζει ότι οι επαγγελματίες εντός του πεδίου ευθυγραμμίζονται δεόντως με τα επαγγελματικά πρότυπα, διευκολύνοντας έτσι τη νομιμοποίηση και την αποτελεσματική πρακτική της μουσικοθεραπείας στην Κύπρο. Στην Κύπρο, εξειδικευμένα σχολεία είναι ενσωματωμένα στο κυβερνητικό πρόγραμμα σπουδών, όπου απασχολούνται πιστοποιημένοι μουσικοθεραπευτές.

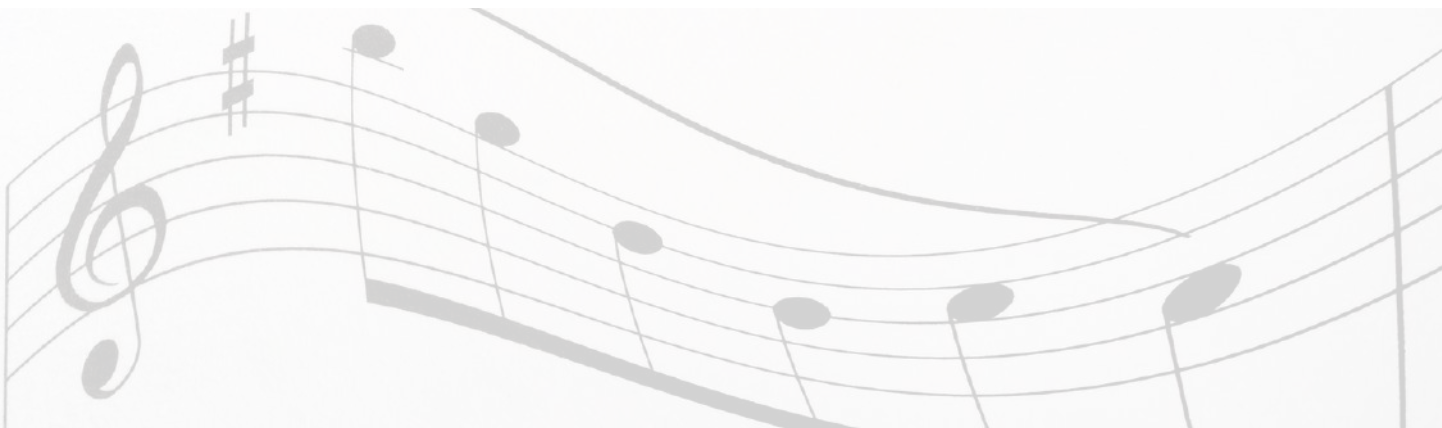
2.3 Κύπρος

Επιπλέον, σοβαρές προσπάθειες στην Κύπρο, με πρωτοπόρες μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και εξειδικευμένους οργανισμούς, χρησιμοποιούν ενεργά τη μουσική ως θεραπευτική μέθοδο, ιδιαίτερα σε πλαίσια όπως η θεραπεία του αυτισμού. Παρά την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση σε αυτόν τον τομέα, η παρουσία τόσο των κυβερνητικών σχολείων, των ΜΚΟ και των οργανώσεων υπογραμμίζει το αυξανόμενο ενδιαφέρον και την προάσπιση της θεραπευτικής εφαρμογής της μουσικής. Αυτές οι πρωτοβουλίες βάσης υποδηλώνουν τη δυνατότητα για περαιτέρω ανάπτυξη και προσπάθειες υπεράσπισης για την καθιέρωση της μουσικοθεραπείας ως αναγνωρισμένης και νόμιμης θεραπευτικής πρακτικής στην Κύπρο.

Ως αναπόσπαστο στοιχείο ενός εξατομικευμένου προγράμματος σπουδών προσαρμοσμένο στις ανάγκες αυτών των μαθητών, η μουσικοθεραπεία λειτουργεί ως πλατφόρμα συναισθηματικής έκφρασης και επεξεργασίας μέσω της μουσικής.

Επιπλέον, διευκολύνει τη διεύρυνση των βιωματικών τους οριζόντων και της αυτογνωσίας τους, ευνοεί την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και καλλιεργεί τις δημιουργικές τους ικανότητες.

Ο πίνακας των σπουδών που είναι διαθέσιμες στην Κύπρο βρίσκεται στο Παράρτημα 3.

2.4 Πορτογαλία

Η μουσικοθεραπεία έχει αποδειχθεί αποτελεσματική προσέγγιση για την υποστήριξη παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ). Στην Πορτογαλία, η πρακτική αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο και ενσωματώνεται σε εκπαιδευτικά και θεραπευτικά πλαίσια.

Ο πίνακας σπουδών στην Πορτογαλία βρίσκεται στο Παράρτημα 4.

Η ίδρυση του Πορτογαλικού Μουσικοθεραπευτικού Συνδέσμου (ARMT) το 2010 και η συμμετοχή του στην Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Μουσικοθεραπείας (EMTC) από το 2011 ενισχύουν τη σημασία αυτού του κλάδου στη χώρα. Αυτή η μελέτη συγκεντρώνει τέσσερις σχετικές μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στην Πορτογαλία σχετικά με τα οφέλη της μουσικής και της μουσικοθεραπείας για παιδιά με αυτισμό.

3. Ανασκόπηση βέλτιστων πρακτικών

Η συλλογή από βέλτιστες πρακτικές που παρουσιάζονται εδώ αντιπροσωπεύει μια σημαντική πηγή στη συνεχιζόμενη προσπάθεια εκπαίδευσης και ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών στη χρήση της μουσικής ως ισχυρού εργαλείου παρέμβασης για τη διαταραχή του φάσματος του αυτισμού (ASD). Καθώς πλοηγούμαστε στην πολυπλοκότητα της υποστήριξης αυτιστικών παιδιών σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, η αποτελεσματικότητα της μουσικοθεραπείας εμφανίζεται ως μια πολλά υποσχόμενη προσέγγιση. Αυτή η συλλογή βέλτιστων πρακτικών δεν συνθέτει μόνο ιδέες

από διάφορες επιστημονικές προοπτικές, αλλά επίσης βασίζεται σε πρακτικές εμπειρίες και επιτυχίες από διάφορες περιοχές και εκπαιδευτικά πλαίσια. Με την προώθηση της βαθύτερης κατανόησης και εφαρμογής των τεχνικών μουσικοθεραπείας, αυτή η συλλογή στοχεύει να εξοπλίσει τους δασκάλους με τις γνώσεις και τα εργαλεία που χρειάζονται για τη δημιουργία περιεκτικών και υποστηρικτικών περιβαλλόντων μάθησης όπου κάθε παιδί μπορεί να ευδοκιμήσει.

3.1 ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΒΟΡΕΙΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Στη Βόρεια Μακεδονία, τα μουσικά σχολεία άνοιξαν τις πόρτες τους σε παιδιά με αυτισμό. Ένα τέτοιο μουσικό σχολείο είναι η Inclusive Music (Συμπεριλιπτική Μουσική), όπου εργάζεται ο Damjan Danevski, ντράμερ μάστερ τζαζ, ο οποίος ασχολείται ενεργά με τη μουσική για περισσότερα από δέκα χρόνια. Στο "Inclusive Music", θα βρείτε πλήκτρα, ντραμς, κιθάρα και μπάσο. Εξηγεί ότι, για παράδειγμα, για τα ντραμς υπάρχουν παιδιά που είναι ευαίσθητα στον ήχο, οπότε πήρε και ηλεκτρικά ντραμς.

"Η μια κιθάρα είναι δική μου και είχα την ευκαιρία να πάρω την άλλη για άτομα με κυρίαρχο αριστερό χέρι, επειδή υπάρχουν παιδιά με αυτισμό που είναι αριστερόχειρα ή χρησιμοποιούν και τα δυο χέρια. "Γιατί να αγοράσει ένας γονέας μια αριστερόχειρη κιθάρα όταν το παιδί μπορεί να έρθει εδώ και να παίξει», λέει ο Damjan.

Για αυτόν, είναι αναμφίβολα απαραίτητο, αν κάποιος ασχολείται με την εκπαίδευση, πρώτα και κύρια να έχει υπομονή. Και για να μάθετε πώς να μεταφέρετε γνώση, θυμηθείτε ότι κάποια παιδιά συναντούν όργανα για πρώτη φορά. Το όλο θέμα του σχολείου είναι να προσφέρει κάτι που λείπει.

«Νομίζω ότι αυτό το μοντέλο είναι το πρώτο στη Μακεδονία που προσφέρει έναν άνετο χώρο για όλα τα παιδιά. Υπάρχει και μια δική μου φιλοσοφία. Λέμε πάντα, «Τίποτα δεν κοστίζει, τίποτα δεν γίνεται». Αλλά όταν ερχόμαστε να αλλάξουμε κάτι, οι άνθρωποι είτε υποχωρούν είτε γίνονται χειρότεροι από προηγουμένως. Πάνω απ' όλα πρέπει να έχουμε θέληση και να είμαστε άνθρωποι. Γι' αυτό γίνεται όλο αυτό. Λατρεύω τη μουσική, να παίζω και να δημιουργώ μουσική. Αυτή είναι η αγάπη μου! Λατρεύω επίσης την εκπαίδευση. Μ'αρέσει όταν μπορώ να βοηθήσω κάποιον. Το μόνο που ζητάω είναι όταν έρθει η σειρά κάποιου - να κάνει το ίδιο», τονίζει.

Ο Damjan εργάζεται μαζί με ειδικούς παιδαγωγούς και ένα θεραπευτή αποκατάστασης.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Τίτλος της πρακτικής	Συμπεριληπτική Μουσική
Χώρα	ΔΒ Μακεδονίας
Υπεύθυνος/οι οργανισμός	Συμπεριληπτική Μουσική
Είδος Οργανισμού	Εταιρεία
Κύριο θέμα που εξετάστηκε	Μαθήματα μουσικής
Είδος πρακτικής	Ατομική
Ομάδες-στόχοι	Παιδιά χωρίς και παιδιά με αναπηρία
Χρονοδιάγραμμα (πότε πραγματοποιήθηκε αυτή η βέλτιστη πρακτική)	Από το Μάιο του 2023

Πλαίσιο και στόχοι

Η "Inclusive Music" είναι το αποτέλεσμα μιας ιδέας που χτίστηκε για περισσότερα από τέσσερα χρόνια, και γεννήθηκε μέσα από άτυπες συνομιλίες με έμπειρους ανθρώπους που εργάζονται ενεργά για την ανάπτυξη παιδιών με ειδική ανάπτυξη. Στην αρχή του, το όραμα πίσω από την ιδέα να συνδυαστεί η μουσική με την εξειδικευμένη εκπαίδευση προκειμένου να προσφερθεί μια διαφορετική προσέγγιση στην ανάπτυξη των παιδιών με άτυπη ανάπτυξη ήταν πολύ σαφές. Ωστόσο, αυτό που τους έλειπε ήταν το «επιχειρηματικό» μοντέλο. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η ιδέα επανήλθε και πάλι σε συζητήσεις και

διερευνήθηκαν οι δυνατότητες εφαρμογής της. Η πρώτη προσπάθεια περιελάμβανε την ιδέα της ίδρυσης μιας οργάνωσης πολιτών με λίγο διαφορετικό όραμα, αλλά το μοντέλο αποδείχθηκε μη βιώσιμο, οπότε έμεινε και πάλι στην άκρη, κυριευμένο από τις ιλιγγιώδεις αλλαγές κάθε μέρα. Και, πιθανότατα, στον απόηχο αυτών των αλλαγών, που στεκόμαστε στο πλευρό της ιδέας του «καθεστώτος» και τη στιγμή που επέστρεψε στις μάζες στις αρχές του 2022, κατά κάποιο τρόπο είχαμε ήδη ένα σαφές όραμα για τον τρόπο και τη μορφή που πρέπει να λάβει.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Μαζί με τον συνεργάτη μου, αρχίσαμε να σκεφτόμαστε τις δυνατότητες, τις αδυναμίες και τα πλεονεκτήματα ενός τέτοιου μοντέλου στην αγορά μας, αλλά, το πιο σημαντικό, το μέγεθος και τη σημασία του πιθανού αντίκτυπου. Αυτή η φάση ήταν αρκετά εντατική και περιελάμβανε πολλή έρευνα για την αγορά, εξεύρεση τρόπων αρχικής χρηματοδότησης, επαναξιολόγηση των ιδεών και της βιωσιμότητας και το σημαντικότερο, ζητώντας αξιολόγηση των ιδεών από δασκάλους ειδικής αγωγής και γονείς παιδιών με ειδικές αναγκαία. Η ανατροφοδότηση τους ήταν βασικός κρίκος στις αποφάσεις για την τελική σύσταση της εταιρείας.

Το μεγαλύτερο κίνητρο ήταν κοντινά μας άτομα που έχουν παιδιά με άτυπη ανάπτυξη, που τα ενθάρρυναν και τα υποστήριζαν συνεχώς, και τώρα τα παιδιά αυτά είναι από τους καλύτερους μαθητές μας. Μας έδωσαν επίσης μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις ανάγκες και την καθημερινότητά τους, κάτι που μας βοήθησε πραγματικά να διαμορφώσουμε μια εικόνα για το τι ακριβώς χρειάζονται.

Η ιδέα της «Inclusive Music» δεν είναι μόνο να προσφέρει μια καινοτόμο προσέγγιση στην ανάπτυξη για άτομα με ειδικές ανάγκες, αλλά να παρέχει μια πραγματική εμπειρία χωρίς αποκλεισμούς - πρόσβαση για όλους, και εξοπλισμό που ανταποκρίνεται στις διαφορετικές ανάγκες διαφορετικών μαθητών.

Για παράδειγμα, μια κιθάρα για το κυρίαρχο αριστερό χέρι, ηλεκτρικά τύμπανα για άτομα με ευαισθησία ήχου κ.λπ., αλλά και να επεκτείνει τα όρια για την ποιότητα των υπηρεσιών και την αισθητική στον τομέα της ιδιωτικής μουσικής εκπαίδευσης. Γι' αυτό καταβάλαμε πολλή προσπάθεια, χρόνο και κεφάλαιο σε έναν χώρο που συνδυάζει τη συνεκτικότητα, τη λειτουργικότητα και την αισθητική - για να προσφέρουμε μια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας στην πιο προσιτή δυνατή τιμή.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Σύντομη περιγραφή

Η συμπεριληπτικότητα πηγάζει από την ανάγκη να δοθεί η ευκαιρία για όλους να έχουν ίση πρόσβαση στον χώρο, τον εξοπλισμό και την κατάλληλη εκπαίδευση. Οι μαθητές ή οι γονείς τους μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων οργάνων - ντραμς, κιθάρα, μπάσο και πλήκτρα και τρία μοντέλα εργασίας - κανονικά ομαδικά μαθήματα, κανονικά ατομικά μαθήματα και εξειδικευμένα ατομικά μαθήματα, δηλαδή μαθήματα με τη συνοδεία δασκάλου ειδικής αγωγής. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εξαρτάται από ποιο όργανο και για ποιο μοντέλο εργασίας πρόκειται, ενώ στην περίπτωση της εξειδικευμένης διδασκαλίας η προσέγγιση προσαρμόζεται ανάλογα με τις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών.

Στην τακτική διδασκαλία, τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί για να διδάξουν στους μαθητές πώς να μαθαίνουν, δηλαδή να τους δώσουν μια ισχυρή βάση στο όργανο που έχουν επιλέξει, να τους διδάξουν να είναι συνεπείς και πειθαρχημένοι στις σπουδές τους μέσω ασκήσεων και πρακτικής εφαρμογής τους, αλλά και να είναι θεωρητικά προετοιμασμένοι στο να μπορούν να μαθαίνουν, να εξερευνούν και να πειραματίζονται ανεξάρτητα στο όργανό τους, να δημιουργούν το δικό τους στυλ και να επικοινωνούν τα οράματά τους μέσω της μουσικής. Στις εξειδικευμένες τάξεις, οι στόχοι ορίζονται ανάλογα με τις ανάγκες του μαθητή, τις ικανότητές του για διατήρηση της προσοχής και τις δεξιότητες μάθησης, άλλοτε αφορά τη βελτίωση των λεπτών κινητικών δεξιοτήτων, άλλοτε τη διατήρηση της προσοχής.

Φυσικά και πάλι η ιδέα είναι οι μαθητές να χτίσουν γερές μουσικές βάσεις για να γίνουν όσο το δυνατόν πιο ανεξάρτητοι στη μουσική έκφραση. Στα εξειδικευμένα μας τμήματα, βλέπουμε πολλούς μαθητές με εξαιρετικό χάρισμα στη μουσική που παρακολουθούν τα μαθήματα με μεγάλη κατανόηση παρά κάποιες άλλες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν, τις οποίες ξεπερνάμε με άμεση προσοχή ή/και συνεννόηση με έναν δάσκαλο ειδικής αγωγής.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Επιτεύγματα και αποτελέσματα

Η εμπειρία κάθε μαθητή είναι μοναδική, πρώτα απ' όλα γιατί ο καθένας βιώνει τη μουσική με τον δικό του τρόπο, αλλά και, όπως ανέφερα, γιατί ο καθένας επιλέγει να ακολουθήσει διαφορετικό είδος διδασκαλίας. Για όσους το κάνουν σε ομάδες, υπάρχει μια διαφορετική δυναμική και είναι αρκετά διαδραστική. Επικοινωνούν ατομικά με τον καθηγητή, αλλά και μεταξύ τους.

Για όσους ακολουθούν εξειδικευμένη διδασκαλία, από την άλλη πλευρά, η επικοινωνία πραγματοποιείται μεταξύ του μαθητή, του δασκάλου και του δασκάλου ειδικής αγωγής, όπου εργάζονται σε περισσότερες αναπτυξιακές πτυχές από τις μουσικές δεξιότητες, ενώ τα ατομικά μαθήματα ακολουθούν τη δυναμική του μαθητή και είναι πάντα ανοιχτά σε θέματα που προτείνουν οι μαθητές ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους.

Η μουσική για άτομα με αναπηρία έχει πολλά οφέλη. Πολλά παιδιά με άτυπη ανάπτυξη είναι αρκετά προικισμένα μουσικά και καταφέρνουν γρήγορα να πιάσουν ρυθμό, να θυμηθούν μια μελωδία και να παίξουν κάτι, και για αυτά είναι μια μεγάλη επιτυχία που χτίζει την αυτοπεποίθησή τους, αλλά και τους διδάσκει δεξιότητες που θα μπορούσαν ενδεχομένως να είναι η επαγγελματική τους επιλογή, στο μέλλον.

Για ορισμένους μαθητές με αναπηρίες, η μουσική μέσω της εργασίας με έναν δάσκαλο ειδικής αγωγής τους βοηθά να αναπτύξουν μεγαλύτερη προσοχή, να βελτιώσουν τις γενικότερες και λεπτές κινητικές δεξιότητες τους όπως και τον συντονισμό των άκρων τους.

Αλλά αυτό που βλέπω ως το μεγαλύτερο όφελος τόσο για τους μαθητές όσο και για τους γονείς είναι το αίσθημα αποδοχής – όλοι είναι ευπρόσδεκτοι να μάθουν μουσική εδώ, και νομίζω ότι το μεγαλύτερο όφελος για τα άτομα με αναπηρίες είναι να γνωρίζουν ότι υπάρχει ένα μέρος όπου μπορούν να παρακολουθήσουν εξωσχολικές δραστηριότητες και αυτό δεν περιορίζεται μόνο σε περιβάλλοντα με δραστηριότητες εξειδικευμένες μόνο για άτομα με αναπηρία.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Προκλήσεις και περιορισμοί

Το περιβάλλον μας προσφέρει πολλές ευκαιρίες, αλλά μας περιμένει να κάνουμε το πρώτο βήμα. Γιατί εμείς δημιουργούμε και διαμορφώνουμε το περιβάλλον μας, έτσι το πώς συμπεριφερόμαστε θα είναι το ίδιο για εμάς. Ο δρόμος προς τη δημιουργία της "Inclusive Music" ήταν δύσκολος και τρομακτικός, ακόμα και μετά από τόσα χρόνια ανάπτυξης μιας ιδέας και ενός μοντέλου εργασίας, πάντα φοβόμαστε την αποτυχία, γιατί θεωρητικά το άνοιγμα και η λειτουργία ενός ιδιωτικού σχολείου είναι ένα πράγμα και η εφαρμογή είναι εντελώς διαφορετική.

Δηλαδή, για να προωθήσουμε το σχολείο και να δώσουμε στους ενδιαφερόμενους την ευκαιρία να δουν τον χώρο και να γνωρίσουν τους δασκάλους πριν αποφασίσουν να εγγραφούν στις τάξεις, αποφασίσαμε να ανοίξουμε το σχολείο για δωρεάν επισκέψεις για τέσσερις ημέρες σε συγκεκριμένες περιόδους. Η πρώτη ανοιχτή μέρα ήταν στις 17 Ιανουαρίου του τρέχοντος έτους, στις 4:00 μ.μ., και ήδη στις 4:20 μ.μ. είχαμε τέσσερις νεοεισερχόμενους φοιτητές, μερικοί από τους οποίους ήταν για εξειδικευμένα προγράμματα, γεγονός που δείχνει ότι η ανάγκη υπήρχε πραγματικά.

Σε αυτόν τον δρόμο είχαμε πολλά εμπόδια που ξεπερνούσαμε μέρα με τη μέρα, και φυσικά η παραίτηση ήταν ο ευκολότερος τρόπος. Αλλά υπήρχαν άνθρωποι που πιστέψαμε όταν μας είπαν ότι είχαν πραγματική ανάγκη για τέτοιου είδους υπηρεσίες και αυτό ήταν αρκετό κίνητρο για να προχωρήσουμε. Όσο για το αν αναγνωρίζεται η προσπάθειά μας, μπορώ να σας πω ένα μικρό περιστατικό όταν άνοιξε η σχολή.

Τους δύο πρώτους μήνες είχαμε ήδη πετύχει τον προβλεπόμενο αριθμό εγγεγραμμένων και βελτιώσαμε σημαντικά τον χώρο με την επιχορήγηση που λάβαμε από το NMSM στο πλαίσιο του προγράμματος κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Έχουμε ακόμη πολλές προγραμματισμένες δραστηριότητες και ιδέες που θα υλοποιήσουμε το επόμενο διάστημα.

3.1.1 Βέλτιστες πρακτικές στη ΔΒ Μακεδονίας

Δυστυχώς το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι έτη φωτός μακριά από τις δυτικές τάσεις και δεν ξέρω αν και τι αλλαγές έχουν γίνει από τότε που ήμουν μαθητής, αλλά θυμάμαι ότι σε κανένα σχολείο δεν υπήρχε διαισθητική πρόσβαση στις τάξεις, καταρχάς, και πιστεύω ότι αυτό εξακολουθεί να ισχύει. Μετά από αυτό, τα προγράμματα άλλαζαν συχνά και σε σημαντικό βαθμό, οπότε δεν θα μπορούσα να πω αν είναι προσαρμοσμένα, όχι μόνο στις ανάγκες των παιδιών με άτυπη ανάπτυξη, αλλά και στην ηλικία και στις κοινωνικές τάσεις γενικότερα. Επίσης είδαμε συχνά περιπτώσεις απομόνωσης μαθητών με αναπηρία λόγω μισαλλοδοξίας από τους γονείς των συμμαθητών τους. Επομένως, η εκτίμησή μου είναι ότι έχουμε ακόμη πολλά να αλλάξουμε προκειμένου να φτάσουμε στην πλήρη και δίκαιη συμπερίληψη στο σύνολό της, και για ένα

μουσικό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς, πρέπει να παρέχουμε πραγματική μουσική εκπαίδευση. Εδώ έχουμε δασκάλους που πραγματικά προσπαθούν να μεταδώσουν μουσική γνώση, αλλά λίγα μπορούν να κάνουν χωρίς όργανα ή μόνο με ηχογραφήσεις που αγοράζουν οι ίδιοι οι μαθητές. Κάπου υπάρχει και ένα κουρδισμένο πιάνο, αρκετό για να δώσει τονισμό στις πρόβες της χορωδίας. Οι βελτιώσεις απαιτούν θεμελιώδη αλλαγή με ολιστική προσέγγιση σε όλα τα επίπεδα - ευαισθητοποίηση, βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος σε εθνικό επίπεδο, της εκπαιδευτικής υποδομής σε τοπικό επίπεδο, των προγραμμάτων σπουδών, συμμετοχή γονέων και δασκάλων ειδικής αγωγής, καθώς και ειδικών από διαφορετικούς τομείς στη διαμόρφωση και υλοποίηση προγραμμάτων κ.λπ.

3.2 Πολωνία

3.2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην Πολωνία

Τίτλος πρακτικής	«Μουσικοθεραπευτική εργασία με αυτιστικό παιδί» (εμπειρία θεραπευτή)
Χώρα	Πολωνία
Υπεύθυνος/οι οργανισμός	Θεραπεύτρια (κατά τη διάρκεια της βέλτιστης πρακτικής ήταν φοιτήτρια μουσικοθεραπείας) – εμπειρία της Sara Knapik που περιγράφεται στο άρθρο
Είδος Οργανισμού	Θεραπευτής
Κύριο θέμα που εξετάστηκε	Μουσικοθεραπευτική εργασία με αυτιστικό παιδί – Sara Knapik
Είδος πρακτικής	Μαθήματα μουσικοθεραπείας, ομαδικές συνεδρίες.
Ομάδες-στόχοι	Περιγραφή μεμονωμένης περίπτωσης - ένα παιδί, ένα αγόρι 14 ετών
Χρονοδιάγραμμα πραγματοποιήθηκε (πότε αυτή η βέλτιστη πρακτική)	Οκτώβριος 2010 - Μάιος 2011

Σύνδεσμος πηγής	https://arteterapia.pl/praca-muzykoterapeutyczna-z-dziekiem-autystycznym/
------------------------	---

Πλαίσιο και στόχοι

Αυτές ήταν ομαδικές συνεδρίες με άλλους μαθητές με αυτισμό, αλλά οι παρατηρήσεις και η έρευνα διεξήχθησαν με ένα επιλεγμένο αγόρι. Οι συνεδρίες σχεδιάστηκαν με βάση αντιπαραβαλλόμενων ασκήσεων που είχαν ως στόχο την επίτευξη των θεραπευτικών στόχων που έθεσε ο συγγραφέας.

Στόχοι: βελτίωση της συγκέντρωσης προσοχής, αύξηση της επίγνωσης του σώματός, δημιουργία σχέσης με τον ασθενή, βελτίωση της κινητικής και συντονιστικής του δραστηριότητας και βελτίωση της ενσωμάτωσης με τους συνομηλίκους.

3.2.1 Βέλτιστες πρακτικές στην Πολωνία

Σύντομη περιγραφή

Η συγγραφέας ανέπτυξε τη δική της δομή μαθημάτων, στην οποία χρησιμοποίησε την προσέγγιση Δημιουργικής Μουσικοθεραπείας των Paul Nordoff και Clive Robbins, στοιχεία της Mobile Musical Recreation του Maciej Kieryl, χοροθεραπείας, ενεργητικής ακρόασης, χαλάρωσης και θεραπείας μέσω της τέχνης.

Η δομή των τάξεων παρέμεινε αμετάβλητη και έδωσε στο αγόρι μια αίσθηση ασφάλειας. Αποτελούνταν από πέντε στάδια:

1. Τραγούδι καλωσορίσματος
2. Φωνητικός-οργανιστικός αυτοσχεδιασμός, ενόργανος
3. Κινητικός αυτοσχεδιασμός και ενεργητική ακρόαση
4. Χαλάρωση
5. Αποχαιρετιστήριο τραγούδι

Προκλήσεις και περιορισμοί

Η οκτάμηνη περίοδος της μουσικοθεραπείας δεν παρουσίασε ριζικές αλλαγές και ως εκ τούτου ο συγγραφέας πιστεύει ότι αυτή η μορφή θεραπείας πρέπει να διεξάγεται μακροχρόνια και πολύ πιο συχνά από μία φορά την εβδομάδα.

Άλλες Παρατηρήσεις

Λεπτομερέστερη περιγραφή της πρακτικής και των αποτελεσμάτων μπορείτε να βρείτε στο άρθρο.

Επιτεύγματα/αποτελέσματα

Η θεραπεία επηρέασε την ψυχοσωματική ανάπτυξη του αγοριού. Όπως έδειξε η συγγραφέας στην έρευνά της, η μουσικοθεραπεία συνέβαλε στη βελτίωση της συγκέντρωσης του αγοριού. Έγινε γέφυρα επικοινωνίας μεταξύ του θεραπευτή και του παιδιού, καθώς και του παιδιού και των συνομηθίκων, που είναι η ουσία της μουσικοθεραπείας.

Τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια έγιναν μια μορφή παιδικού παιχνιδιού στο οποίο αποκαλύφθηκαν στοιχεία ένταξης, πλήρους ικανοποίησης και χαράς. Παρά τη σύντομη περίοδο έρευνας, το παιδί παρουσίασε βελτίωση στη μη λεκτική επικοινωνία και στη γνωστική σφαίρα, γεγονός που υποδηλώνει την υψηλή πραγματικά αποτελεσματικότητα της μουσικοθεραπείας.

3.3 Κύπρος

Στην Κύπρο, η μουσικοθεραπεία ενσωματώνεται απρόσκοπτα στην ειδική εκπαίδευση, ωφελώντας ιδιαίτερα τα παιδιά με διαταραχή αυτιστικού φάσματος (ΔΑΦ). Πιστοποιημένοι μουσικοθεραπευτές συνεργάζονται με εκπαιδευτικούς για να δημιουργήσουν εξατομικευμένα προγράμματα χρησιμοποιώντας τη μουσική ως θεραπευτικό εργαλείο, ενισχύοντας την επικοινωνία, τις κοινωνικές δεξιότητες και τη συναισθηματική έκφραση μέσω δομημένων δραστηριοτήτων όπως το τραγούδι και το παίξιμο οργάνων.

Η συμμετοχή της οικογένειας ενισχύει τους θεραπευτικούς στόχους, δίνοντας προτεραιότητα στην ολιστική ανάπτυξη των παιδιών με ΔΑΦ και διευκολύνοντας την ένταξή τους στις κοινότητες. Επιπλέον, η CYMTA πραγματοποιεί τακτικά σεμινάρια και εκπαιδευτικές συνεδρίες για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση. Διοργανώνουν επίσης εκδηλώσεις για την Παγκόσμια Ημέρα Μουσικοθεραπείας για να γιορτάσουν και να υποστηρίξουν τη σημασία της μουσικοθεραπείας τόσο σε τοπική όσο και σε παγκόσμια κλίμακα.

3.3.1 Βέλτιστες πρακτικές στην Κύπρο

Τίτλος πρακτικής	Η μέθοδος Tomatis
Χώρα	Κύπρος
Υπεύθυνος/οι οργανισμός	Κέντρο Tomatis
Είδος Οργανισμού	Κέντρο Αποκατάστασης και Εκπαίδευσης ΕΕΚ
Κύριο θέμα που εξετάστηκε	Μουσική παρέμβαση και νευροδιέγερση
Είδος πρακτικής	Η μέθοδος Tomatis
Ομάδες-στόχοι	Αυτιστικά παιδιά

Πλαίσιο και στόχοι

Η «Μέθοδος Tomatis» αποτελεί μια φυσική και καινοτόμο προσέγγιση στη νευροαισθητηριακή διέγερση, που έχει σχεδιαστεί για να ενισχύσει διάφορες πτυχές της ανθρώπινης ανάπτυξης. Μέσω των εξειδικευμένων προγραμμάτων ακρόασης, αυτή η μέθοδος τροποποιεί δυναμικά τόσο τη μουσική όσο και τη φωνή σε πραγματικό χρόνο, με στόχο να τραβήξει την προσοχή του εγκεφάλου και να προωθήσει την ανάπτυξη των κινητικών, συναισθηματικών και γνωστικών δεξιοτήτων των παιδιών.

Σύντομη περιγραφή

Η μέθοδος Tomatis, που λειτουργεί μέσω της συσκευής Talks Up, χρησιμοποιεί σύγχρονη τεχνολογία για να παρέχει ένα ειδικό πρόγραμμα ακρόασης. Αυτή η συσκευή χειρίζεται απευθείας τη φωνή και τη μουσική, αναδημιουργώντας με ακρίβεια το γνωστό "φαινόμενο Tomatis". Αναπτυγμένο από τον Alfred Tomatis, το ηλεκτρονικό σύστημα Gating βελτιώνεται συνεχώς με νέα τεχνολογία, διασφαλίζοντας ότι λειτουργεί καλά. Το Talks Up περιλαμβάνει όλα όσα χρειάζονται για τη μέθοδο αυτή, καθιστώντας την το καλύτερο εργαλείο για χρήση από επαγγελματίες.

3.3.1 Βέλτιστες πρακτικές στην Κύπρο

Προκλήσεις και περιορισμοί

Η χρήση ηχοθεραπείας μπορεί να αλλάξει τη συναισθηματική (αισθητηριακή) επεξεργασία δεδομένων. Αυτή η μέθοδος είναι πολύτιμη επειδή μπορεί να επηρεάσει την κοινωνική αλληλεπίδραση και τις στερεότυπες συμπεριφορές και να παρέχει μια μέθοδο για τη βελτίωση των αυτιστικών συμπτωμάτων (Juadry, 2010). Αυτό, ωστόσο, απαιτεί επαγγελματίες του «Tomatis» που μπορούν να μετρήσουν την αποτελεσματικότητά του και να προσδιορίσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε παιδιού.

Επιτεύγματα και αποτελέσματα

Με τη συμμετοχή ατόμων σε προσεκτικά επιμελημένες ακουστικές εμπειρίες, η μέθοδος «Tomatis» προσπαθεί να βελτιστοποιήσει τις νευρωνικές οδούς, να προωθήσει την αισθητηριακή ολοκλήρωση και να διευκολύνει τη συνολική προσωπική ανάπτυξη. Με πιο αναλυτικό τρόπο, η μέθοδος ως ηχοθεραπεία και ακουστικό ερέθισμα, μπορεί να είναι εφαρμόσιμη και χρήσιμη για τα περισσότερα αυτιστικά παιδιά. Επίσης, είναι εύκολη στη χρήση σε κλινικές συνθήκες. Όλα τα αυτιστικά παιδιά με διαφορετικά επίπεδα βαρύτητας μπορούν να χρησιμοποιήσουν αυτή τη μέθοδο. Σύμφωνα με την έρευνα, η μουσική τείνει να προσφέρει όχι μόνο μια ευχάριστη εμπειρία, αλλά και μια σχετικά εύκολη επικοινωνία και αλληλεπίδραση (Juadry, 2010).

Άλλες παρατηρήσεις

Αν και στην Κύπρο δεν υπάρχουν επίσημες τεχνικές παρέμβασης ή συγκεκριμένες αρχές θεραπείας λόγω ασαφούς ορολογίας, διαδικασιών αξιολόγησης και δικαιωμάτων των αυτιστικών ατόμων, τόσο οι σύλλογοι όσο και η κυβέρνηση υποστηρίζουν τη χρήση εξατομικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που λαμβάνουν υπόψη τις συγκεκριμένες ανάγκες κάθε ατόμου. εγείροντας ηθικούς προβληματισμούς σχετικά με τις διαφορετικές τεχνικές που χρησιμοποιούνται. Δεδομένης της παγκόσμιας αποδοχής της μεθόδου «Tomatis» και της παρουσίας ενός εξειδικευμένου εκπαιδευτικού κέντρου στην Κύπρο, διερευνούμε την τρέχουσα χρήση της στον Κυπριακό τομέα ως βέλτιστη πρακτική.

3.4 Πορτογαλία

3.4.1 Βέλτιστη πρακτική στην Πορτογαλία

Τίτλος της πρακτικής	Συμπεριληπτική μουσική για θεραπεία
Χώρα	Πορτογαλία
Υπεύθυνος/οι οργανισμός	SESARAM- Νοσοκομείο Nélío Mendonça
Είδος Οργανισμού	Νοσοκομείο
Κύριο θέμα που εξετάστηκε	Μαθήματα μουσικής για την υγεία
Είδος πρακτικής	Ατομικό και ομαδικό
Ομάδες-στόχοι	Όλα τα παιδιά (με και χωρίς ειδική εκπαίδευση)
Χρονοδιάγραμμα (πότε πραγματοποιήθηκε αυτή η βέλτιστη πρακτική)	Από το Μάιο του 2022

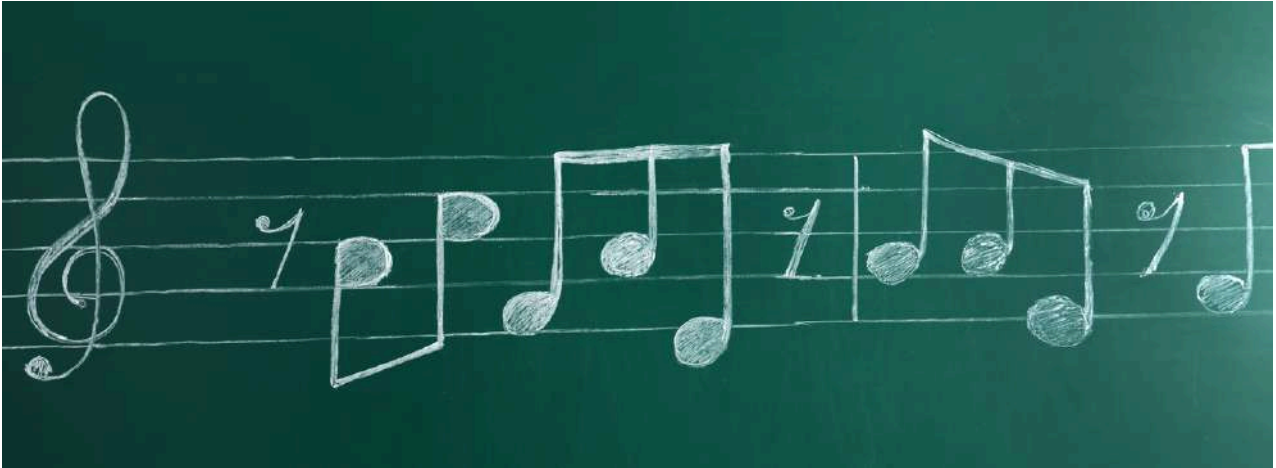
Πλαίσιο και στόχοι

Το Συμπεριληπτικό Σχολείο Μουσικής στο νοσοκομείο γεννήθηκε από την ανάγκη να δημιουργηθεί ένας χώρος όπου τα παιδιά με και χωρίς αναπηρία θα μπορούσαν να μάθουν μουσική με τρόπο χωρίς αποκλεισμούς, εκτός σχολείου. Η ιδέα αναπτύχθηκε μετά από χρόνια άτυπων συνομιλιών με εκπαιδευτικούς και γονείς παιδιών με ειδικές ανάγκες. Κατά τη διάρκεια της πανδημίας, η ιδέα αναδιατυπώθηκε και το 2021, το μη επίσημο σχολείο άνοιξε τις πόρτες του.

Στόχος είναι η παροχή μιας μουσικής εμπειρίας χωρίς αποκλεισμούς, προσφέροντας προσαρμοσμένα όργανα και εξατομικευμένα προγράμματα που ανταποκρίνονται στις συγκεκριμένες ανάγκες θεραπείας με μουσική. Το σχολείο στοχεύει όχι μόνο στη χρήση της μουσικής για χαλάρωση και υγεία, αλλά και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της προσωπικής ανάπτυξης μέσω της μουσικής.

3.4.1 Βέλτιστη πρακτική στην Πορτογαλία

Σύντομη περιγραφή

Το μη επίσημο σχολείο Inclusive Music προσφέρει μαθήματα μουσικής προσαρμοσμένα στις ανάγκες κάθε μαθητή όταν είναι άρρωστος. Οι μαθητές μπορούν να επιλέξουν μεταξύ τεσσάρων οργάνων: ντραμς, κιθάρα, μπάσο και πλήκτρα. Υπάρχουν τρία μοντέλα μαθημάτων: κανονικά ομαδικά, κανονικά ατομικά και εξειδικευμένα ατομικά μαθήματα που συνοδεύονται από δάσκαλο ειδικής αγωγής. Τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί για να παρέχουν μια σταθερή βάση στο επιλεγμένο όργανο, ενθαρρύνοντας την ανεξαρτησία και τη μουσική δημιουργικότητα των μαθητών. Στα εξειδικευμένα μαθήματα, οι στόχοι προσαρμόζονται στις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών, όπως η βελτίωση των λεπτών κινητικών δεξιοτήτων ή η διατήρηση της προσοχής τους.

Επιτεύγματα και αποτελέσματα

Κάθε μαθητής έχει μια μοναδική εμπειρία στο Inclusive Music School της μη τυπικής εκπαίδευσης. Τα ομαδικά μαθήματα προάγουν την κοινωνική αλληλεπίδραση, την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και την ψυχική υγεία, ενώ τα ατομικά και εξειδικευμένα μαθήματα επικεντρώνονται στις ατομικές ανάγκες, παρέχοντας ένα εξατομικευμένο περιβάλλον μάθησης. Η μουσική βοηθά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να αναπτύξουν κινητικές δεξιότητες, συντονισμό και προσοχή, καθώς επίσης ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους και παρέχει μια διέξοδο δημιουργικής έκφρασης. Το μεγαλύτερο όφελος είναι η αίσθηση της αποδοχής και της ένταξης, παρέχοντας έναν χώρο όπου όλα τα παιδιά είναι ευπρόσδεκτα να μάθουν μουσική.

3.4.1 Βέλτιστη πρακτική στην Πορτογαλία

Προκλήσεις και περιορισμοί

Η δημιουργία του Συμπεριληπτικού Μουσικού Σχολείου αντιμετώπισε προκλήσεις, όπως η έλλειψη αρχικής χρηματοδότησης και η ανάγκη προσαρμογής των μεθόδων διδασκαλίας στις συγκεκριμένες ανάγκες των μαθητών. Η αποδοχή και η συνειδητοποίηση της σημασίας της μουσικής ένταξης στην πορτογαλική κοινωνία εξακολουθεί να αναπτύσσεται. Επιπλέον, το σχολείο χρειάζεται περισσότερη υποστήριξη για τη βελτίωση των εγκαταστάσεων και των διδακτικών του πόρων.

Άλλες Παρατηρήσεις

Η πρακτική δείχνει πώς η μουσική μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο κοινωνικής ένταξης και προσωπικής ανάπτυξης για παιδιά με ή χωρίς αναπηρίες. Το μη επίσημο σχολείο Inclusive Music συνεχίζει να εξελίσσεται, αντιμετωπίζοντας προκλήσεις και γιορτάζοντας τα επιτεύγματα στην αποστολή του να δημιουργήσει ένα φιλόξενο και χωρίς αποκλεισμούς περιβάλλον για όλους τους μαθητές που βρίσκονται εκτός σχολείου.

4. ΕΡΕΥΝΑ ΠΕΔΙΟΥ

Αποτελέσματα από την έρευνα ανά χώρα

Με τον καιρό έχει τύχει αναγνώρισης η σημασία των μουσικών παρεμβάσεων και του βαθύ αντίκτυπου τους στα παιδιά με αυτισμό, ιδιαίτερα σε τυποποιημένα περιβάλλοντα στην τάξη (Geretsegger et al., 2014).

Αυτές οι παρεμβάσεις έχουν δώσει υποσχέσεις για την ενίσχυση της συναισθηματικής, παρακινητικής, διαπροσωπικής και κοινωνικής ανταπόκρισης, προσφέροντας ένα μοναδικό μονοπάτι για την υποστήριξη των αναπτυξιακών αναγκών αυτών των παιδιών. Ωστόσο, η επιτυχής υλοποίηση των μουσικών παρεμβάσεων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ετοιμότητα, την κατανόηση και την υποστήριξη που διαθέτουν οι εκπαιδευτικοί που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτής της εκπαιδευτικής προσέγγισης.

Αυτό το έργο είναι η πρώτη διευρωπαϊκή συνεργασία (Κεντρική, Νοτιοανατολική, Βαλκανική, Νοτιοδυτική) που εστιάζει ειδικά στη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των βασικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών στη χρήση καινοτόμων μουσικών παρεμβάσεων που βασίζονται σε πρακτικές μουσικοθεραπείας. Στόχος είναι να βελτιωθεί η συναισθηματική, παρακινητική, διαπροσωπική και κοινωνική ανταπόκριση των παιδιών με αυτισμό, διασφαλίζοντας την ένταξή τους στην κύρια τάξη.

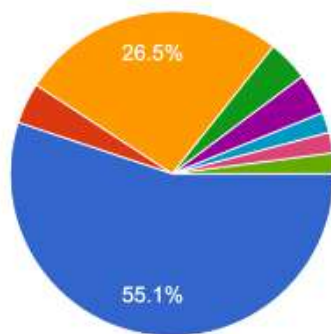
Διεξάγοντας μια περιεκτική εξερεύνηση μέσω ερωτηματολογίων, συνεντεύξεων και ομάδων εστίασης στις χώρες εταίρους, αποκτήσαμε μια βαθύτερη εικόνα για τις πρακτικές πραγματικότητες που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί.

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

1. Πληροφορίες Συμμετεχόντων

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 49 συμμετέχοντες. Οι περισσότεροι από αυτούς ήταν δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (55%), στη συνέχεια δάσκαλοι ειδικής αγωγής (26,6%) και οι υπόλοιποι ήταν άλλοι επαγγελματίες που απασχολούνται στο σχολείο (δάσκαλος μουσικής, παιδαγωγός, ψυχολόγος, βοηθοί και συνεργάτες).

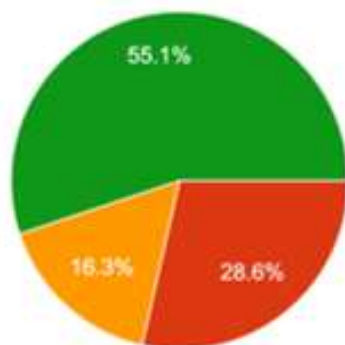
49 συμμετέχοντες

Δάσκαλος
 Δάσκαλος Ειδικής Εκπαίδευσης
 Παιδαγωγός
 Ψυχολόγος
 Βοηθός
 Βοηθός Δασκάλου
 Επαγγελματίας συνεργάτης σε νηπιαγωγείο

2. Χρόνια εμπειρίας στον τρέχοντα ρόλο σας

Το 55% των ερωτηθέντων έχει πάνω από δέκα χρόνια εργασιακής εμπειρίας.

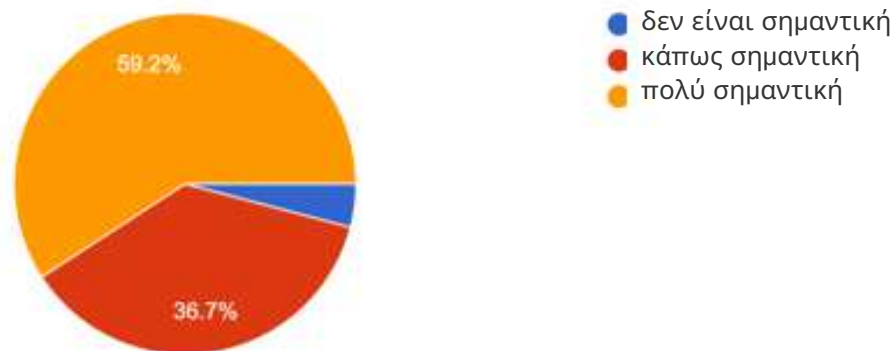

<1 χρόνο
 1-5 χρόνια
 6-10 χρόνια
 >10 χρόνια

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

3. Η σημασία της μουσικής στη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό

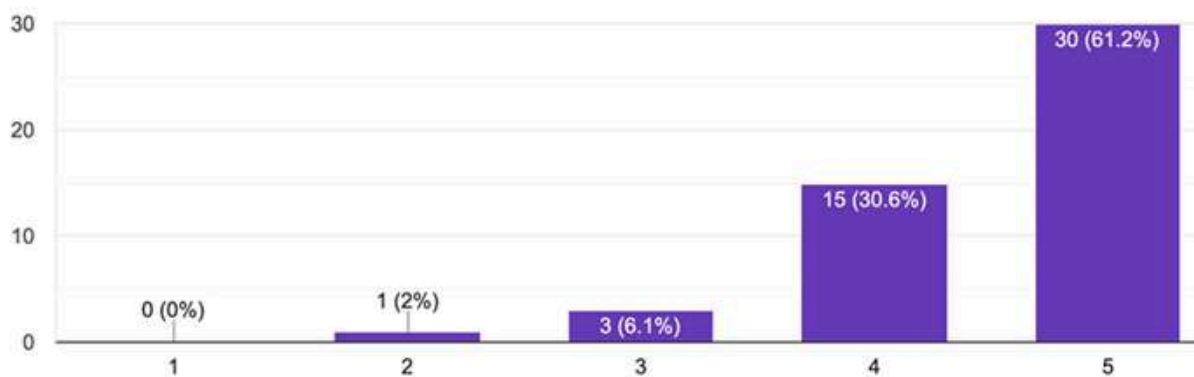
Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η μουσική είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό.

4. Η επίδραση της μουσικής στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

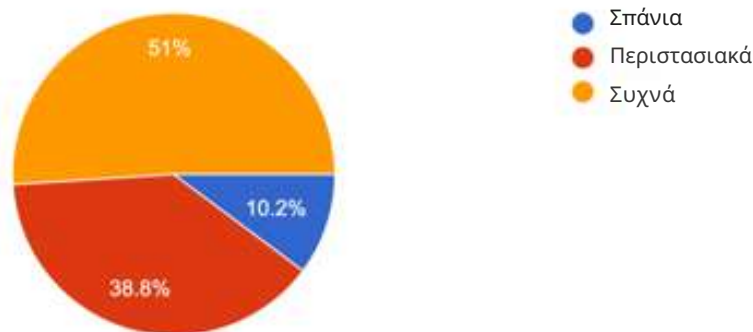
Το 61,2% των συμμετεχόντων είπε ότι η μουσική επηρεάζει σημαντικά τη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

49 συμμετέχοντες

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

5. Ενσωμάτωση μουσικής σε μαθήματα/συνεδρίες

6. Χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

Το 63% των ερωτηθέντων ενσωματώνει τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό. Είπαν ότι χρησιμοποιούν μουσική σε διαφορετικές περιπτώσεις:

Εισαγωγή

Στις εκπαιδευτικές πρακτικές, η ενσωμάτωση της μουσικής έχει αποδειχθεί ευεργετική για τους μαθητές, διευκολύνοντας το ενδιαφέρον, τη συγκέντρωση και τη συναισθηματική ρύθμιση τους. Αυτή η έκθεση διερευνά την ενσωμάτωση της μουσικής σε μαθήματα αγγλικών και άλλες εκπαιδευτικές δραστηριότητες, εστιάζοντας κυρίως στον αντίκτυπό της στους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αυτισμό.

Μουσική στο μάθημα αγγλικών

Η μουσική χρησιμοποιείται συχνά στα μαθήματα αγγλικών για τη δημιουργία ενός δυναμικού περιβάλλοντος μάθησης. Λειτουργεί ως εργαλείο για την ενίσχυση της προσοχής, της διάθεσης και της συμμετοχής. Τα ρυθμικά παιχνίδια και τα διάσημα αγγλικά τραγούδια παίζονται συχνά κατά τη διάρκεια των μαθημάτων για να προσελκύσουν τους μαθητές και να διευκολύνουν την κατάκτηση της γλώσσας.

Υποχρεωτικά Παιδικά Τραγούδια στα Μακεδονικά

Στο παρασκήνιο των Αγγλικών μαθημάτων παίζονται υποχρεωτικά παιδικά τραγούδια στη μακεδονική γλώσσα. Αυτό προσθέτει πολιτιστικό πλούτο στο μαθησιακό περιβάλλον και παρέχει στους μαθητές ένα οικείο και παρήγορο σκηνικό.

Ένταξη Μαθητών με Αυτισμό

Οι μαθητές με αυτισμό συμμετέχουν ενεργά σε όλες τις δωρεάν δραστηριότητες, εργαστήρια και ομαδικές ή ατομικές συνεδρίες συμβουλευτικής. Ενώ η μουσική είναι γενικά ωφέλιμη, ορισμένοι μαθητές με αυτισμό μπορεί να εμφανίσουν διαταραχές από ορισμένα είδη μουσικής ή μπορεί να απαιτούν επανειλημμένη έκθεση σε συγκεκριμένους ήχους.

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

Μουσικοθεραπεία για μαθητές με αυτισμό

Η μουσικοθεραπεία υποστηρίζει μαθητές με αυτισμό, ιδιαίτερα σε ασκήσεις ηρεμίας και χαλάρωσης. Η μουσική χρησιμεύει ως εργαλείο για την κατεύθυνση της προσοχής, τη μείωση του άγχους και την προώθηση της συναισθηματικής επίγνωσης. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να προσαρμόσετε τις μουσικές επιλογές στις ατομικές προτιμήσεις και ευαισθησίες τους.

Ένταξη σε θέματα και δραστηριότητες

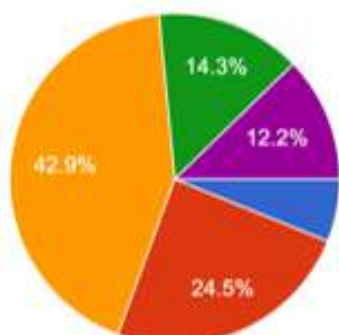
Η μουσική είναι ενσωματωμένη σε διάφορα θέματα και δραστηριότητες, και είναι ένα ευέλικτο εργαλείο για τη βελτίωση των μαθησιακών εμπειριών. Επίσης παίζει σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος μάθησης, είτε ως μουσική υπόκρουση κατά τη διάρκεια ασκήσεων, δραστηριότητες συναισθηματικής μάθησης ή μαθήματα σχεδίασης.

Προτιμήσεις και ευαισθησίες των μαθητών

Η κατανόηση των ατομικών προτιμήσεων και ευαισθησιών στη μουσική είναι ζωτικής σημασίας, ειδικά για τους μαθητές με αυτισμό. Μερικοί μαθητές μπορεί να έχουν συγκεκριμένες αποστροφές ή προτιμήσεις, όπως να μην τους αρέσει η χορωδιακή μουσική ή να προτιμούν συγκεκριμένα είδη ή συνθέσεις. Η χρήση του συνθεσάιζερ ως εργαλείου παρακίνησης μπορεί να προσελκύσει αποτελεσματικά αυτούς τους μαθητές.

7. Αυτοπεποίθηση στην αποτελεσματική χρήση της μουσικής ως εργαλείο για την συμπερίληψη των παιδιών με αυτισμό

Οι περισσότεροι ειδικοί σε θέματα εκπαίδευσης έχουν μέτρια αυτοπεποίθηση σχετικά με τη χρήση μουσικών εργαλείων για την παρακίνηση των παιδιών με αυτισμό.

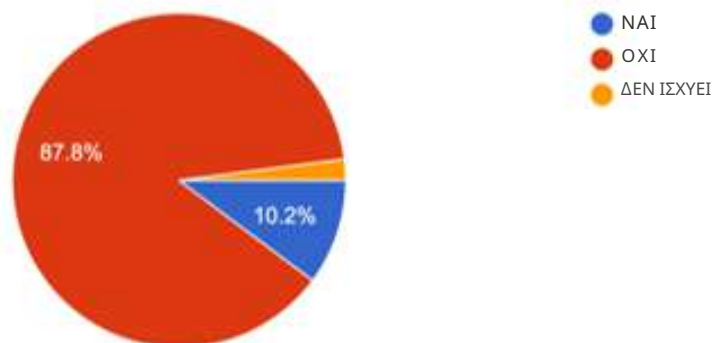

- Καθόλου σίγουρος/η
- Κάπως σίγουρος/η
- Μέτρια σίγουρος/η
- Πολύ σίγουρος/η
- Πάρα πολύ σίγουρος/η

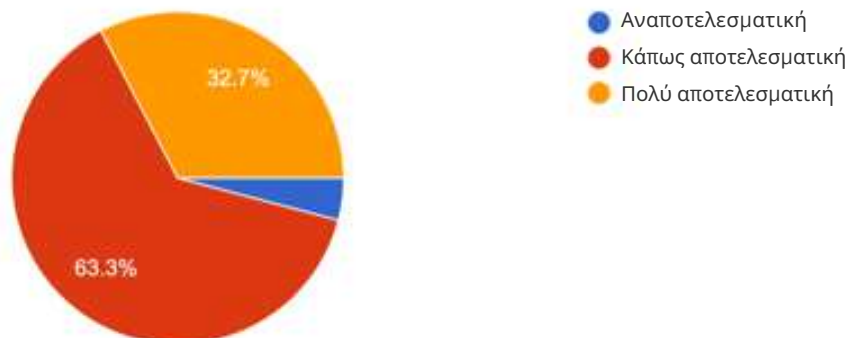
4.1 ΔΒ Μακεδονίας

8. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες (π.χ. μουσικοθεραπευτές και αναλυτές συμπεριφοράς) στη χρήση μουσικής για τη θεραπεία του αυτισμού

Το 87,8% των συμμετεχόντων δεν συνεργάζεται ποτέ με άλλους επαγγελματίες.

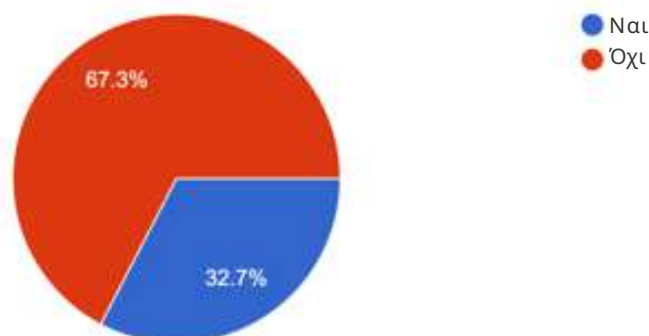

9. Αποτελεσματικότητα της χρήσης της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού

10. Συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια όταν χρησιμοποιείται η μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

Το 32,7% των συμμετεχόντων συμφώνησε ότι η χρήση της μουσικής ως εργαλείου διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό παρουσιάζει συγκεκριμένες προκλήσεις και έδωσαν επίσης πληροφορίες για αυτό.

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

Συμπεράσματα

Επιδράσεις της μουσικής

Ενώ η δυνατή μουσική τείνει να ενοχλεί τους μαθητές, η μουσική από κινούμενα σχέδια ή παιδικά τραγούδια έχει συχνά θετικό αντίκτυπο, ηρεμώντας τους σε περιπτώσεις προβληματικής συμπεριφοράς.

Ατομικές Διαφορές

Κάθε παιδί επιδεικνύει μοναδικές αντιδράσεις στη μουσική. Μερικοί μαθητές με διαταραχή του φάσματος του αυτισμού (ΔΑΦ) μπορεί να βρουν τη δυνατή μουσική ιδιαίτερα ενοχλητική λόγω της υπερακουσίας και των αισθητηριακών ευαισθησιών.

Προβληματισμοί για μαθητές με αυτισμό

Τα παιδιά με αυτισμό είναι επιρρεπή στον ήχο και συχνά αντιμετωπίζουν αισθητηριακά προβλήματα. Μπορεί να τους ενοχλούν οι δυνατές ομιλίες και οι φωνές, επιμένοντας στην ανάγκη διατήρησης των κατάλληλων επιπέδων έντασης.

Προτίμηση για ήσυχη μουσική

Οι μαθητές αντιπαθούν τη δυνατή μουσική και τον θόρυβο. Μόνο ορισμένα είδη μουσικής είναι αποδεκτά από αυτούς, υποδηλώνοντας την ανάγκη προσεκτικής επιλογής μουσικών ερεθισμάτων.

Επίδραση στη Συμπεριφορά

Συγκεκριμένες αλλαγές στα στοιχεία της μουσικής, όπως η μελωδία, η τονικότητα ή η ένταση, μπορεί να επιδεινώσουν το άγχος και να οδηγήσουν σε δύσκολες συμπεριφορές, συμπεριλαμβανομένων των επαναλαμβανόμενων ερωτήσεων και της κάλυψης των αυτιών.

Θεραπευτικές δυνατότητες

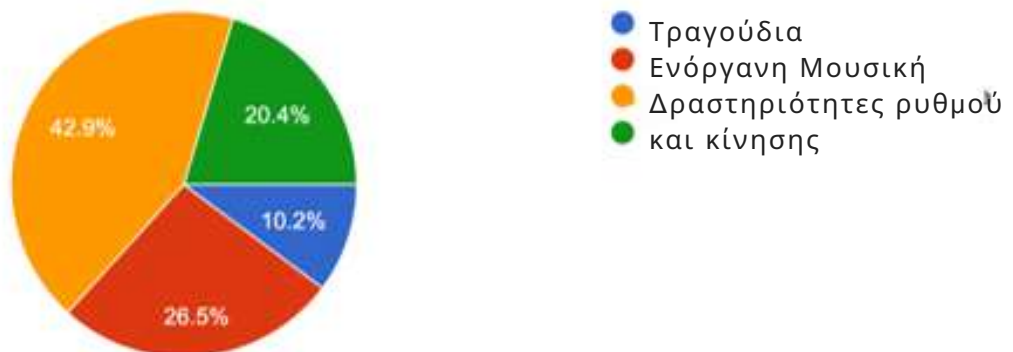
Η μουσική αναγνωρίζεται ως θεραπευτικό εργαλείο για την ηρεμία των μαθητών, αλλά η αποτελεσματικότητά της εξαρτάται από την κατάλληλη επιλογή με βάση την κατάσταση και τις ανάγκες του παιδιού.

Επικοινωνία και προσοχή

Η ήσυχη μουσική ενθαρρύνει την ηρεμία και διευκολύνει την ήρεμη επικοινωνία των μαθητών. Μερικοί μαθητές επιδεικνύουν συμπεριφορά αναζήτησης προσοχής, υποδηλώνοντας μια προτίμηση για εξατομικευμένη προσοχή.

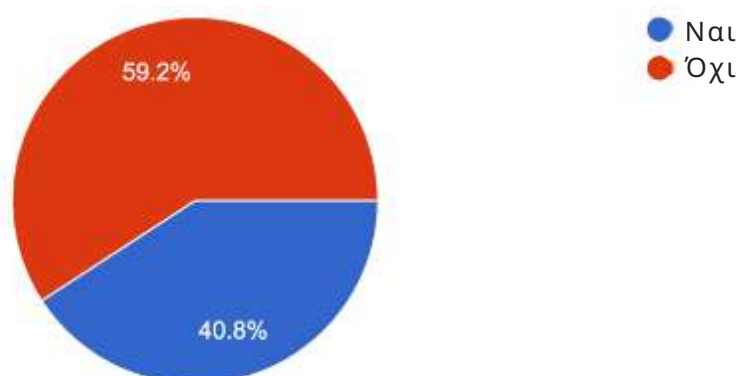
4.1 ΔΒ Μακεδονίας

11. Τύποι μουσικών δραστηριοτήτων που φάνηκαν πιο αποτελεσματικά για την συμμετοχή παιδιών με αυτισμό

12. Διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών

Το 40,8% των συμμετεχόντων αναγνωρίζει διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών.

Συμπεράσματα

Ποικίλες αντιδράσεις στη μουσική

Τα αυτιστικά παιδιά παρουσιάζουν διαφορετικές αντιδράσεις στη μουσική, μερικές φορές καλύπτοντας τα αυτιά τους κατά τη διάρκεια του ομαδικού τραγουδιού ή αντιδρώντας με κραυγές στη μουσική των παιδιών. Ωστόσο, η μουσική μπορεί επίσης να τους ηρεμήσει και να ενισχύσει τη συγκέντρωση και την προσοχή τους.

Ατομικές Προτιμήσεις και Ευαισθησίες

Τα αυτιστικά παιδιά μπορεί να μην δείχνουν σταθερά στους άλλους την ενασχόλησή τους με τη μουσική και μπορεί να αντιδρούν βίαια σε ορισμένους ήχους. Μερικά έχουν αυξημένη ευαισθησία στον ήχο, που οδηγεί σε συμπεριφορές όπως να καλύπτουν τα αυτιά τους ή να βγαίνουν από την τάξη.

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

Πιθανά οφέλη της μουσικής

Παρά τις προκλήσεις, η μουσική μπορεί να επηρεάσει θετικά τα αυτιστικά παιδιά, βελτιώνοντας την προσοχή, την γαλήνη, τον συντονισμό και τον ρυθμό τους. Μπορεί επίσης να τα ηρεμήσει και να τα βοηθήσει να διατηρήσουν την προσοχή τους για μεγαλύτερες περιόδους.

Ειλικρινείς αντιδράσεις στη μουσική

Τα αυτιστικά παιδιά εκφράζουν τις μουσικές τους προτιμήσεις πιο έντονα, ξεκάθαρα και ειλικρινά. Μπορεί να δεχτούν εύκολα αλλαγές στον ρυθμό, και άλλα στοιχεία του τραγουδιού.

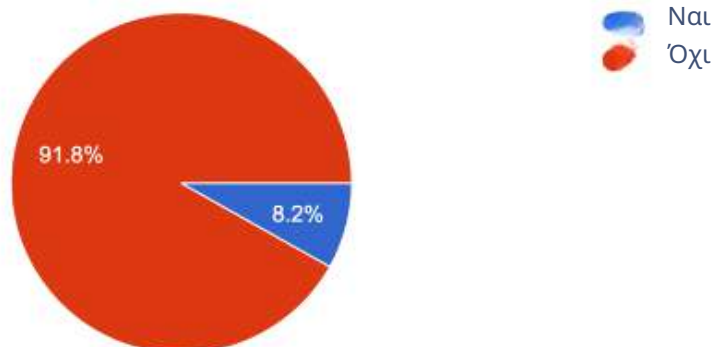
Μουσική επάρκεια

Τα αυτιστικά παιδιά συχνά εμφανίζουν μια φυσική αγάπη για τη μουσική, δείχνοντας ταλέντο στο τραγούδι, στο παίξιμο οργάνων και στην προσεκτική ακρόαση. Ωστόσο, η δυνατή μουσική μπορεί να τους ενοχλεί, σε αντίθεση με τις προτιμήσεις των νευροτυπικών παιδιών που μπορεί να την απολαμβάνουν.

Εξερεύνηση της Μουσικής

Παρά τις προκλήσεις, ορισμένα αυτιστικά παιδιά αναζητούν ενεργά τη μουσική ή κοινωνικές συναναστροφές που περιλαμβάνουν μουσική, υποδεικνύοντας ένα αληθινό ενδιαφέρον για μουσικές εμπειρίες.

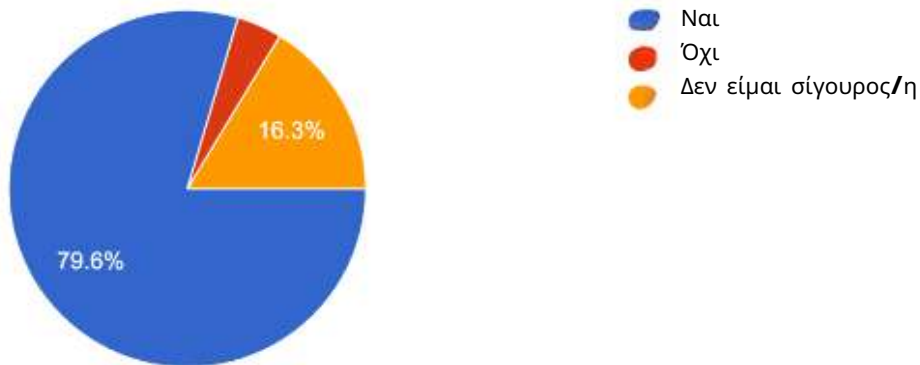
13. Επίσημη εκπαίδευση ή εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στο πρόγραμμά σας με παιδιά με αυτισμό

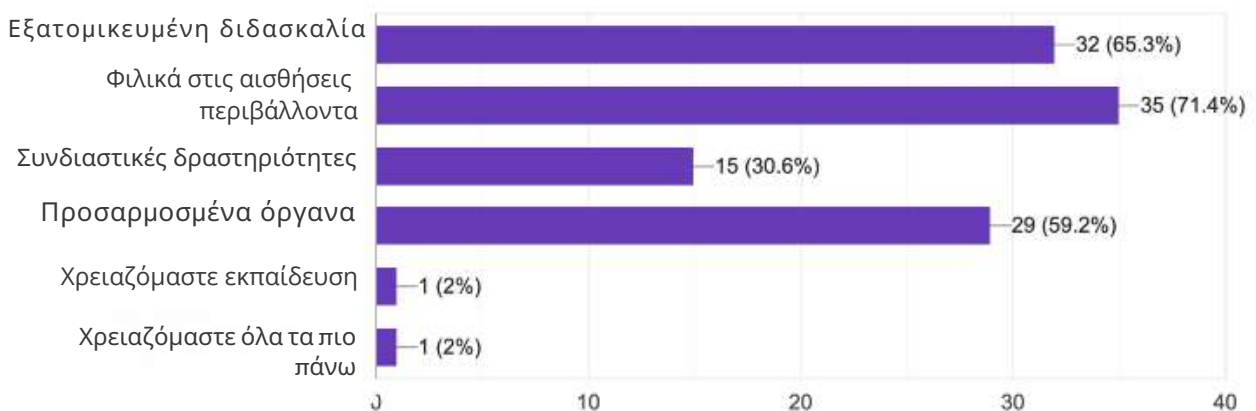
Το 91,8 % των ερωτηθέντων δεν έλαβε ποτέ εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία με παιδιά με αυτισμό.

4.1 ΔΒ Μακεδονίας

14. Ανάγκη για πιο συμπεριληπτικά προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης για παιδιά με αυτισμό

15. Σημαντικά χαρακτηριστικά σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό

Κύρια συμπεράσματα

Στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας, υπάρχει ένας μικρός αριθμός ερευνών σχετικά με τον αντίκτυπο των χόμπι στα παιδιά με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού. Υπάρχει επίσης ανάγκη για περισσότερες πηγές στη μακεδονική γλώσσα. Η μουσικοθεραπεία θεωρείται συνήθως οποιαδήποτε μουσική δραστηριότητα με παιδιά με αυτισμό, που τους μαθαίνει να παίζουν ένα όργανο, να τραγουδούν ή να κοινωνικοποιούνται. Υπάρχουν παραδείγματα μουσικών σχολείων

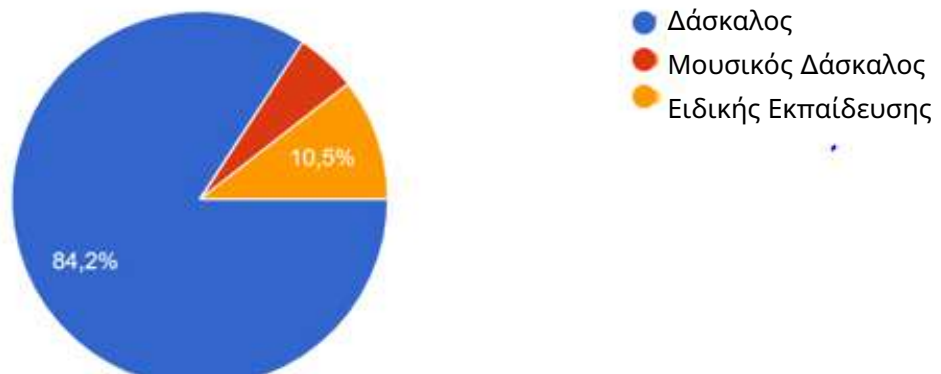
που έχουν καλές πρακτικές για παιδιά με αυτισμό. Στη διδασκαλία, η μουσική χρησιμοποιείται συχνά ως τραγούδια ή ρυθμικές δραστηριότητες. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι η μουσική έχει θετική επίδραση στα παιδιά με αυτισμό, αν και μερικές φορές ορισμένα είδη μουσικής μπορεί να τα αναστατώσουν για αισθητηριακούς λόγους. Η έρευνα έδειξε ότι το 91,8% των εκπαιδευτικών δεν έλαβε ποτέ εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία με παιδιά με αυτισμό.

4.2 Πολωνία

1. Πληροφορίες Συμμετέχοντων

Στην Πολωνία στην έρευνα πεδίου έλαβαν μέρος 19 ερωτηθέντες. Το 84,2% των ερωτηθέντων ήταν δάσκαλοι, το 10,5% ήταν δάσκαλοι Ειδικής Αγωγής και το 5,3% ήταν Δάσκαλοι Μουσικής.

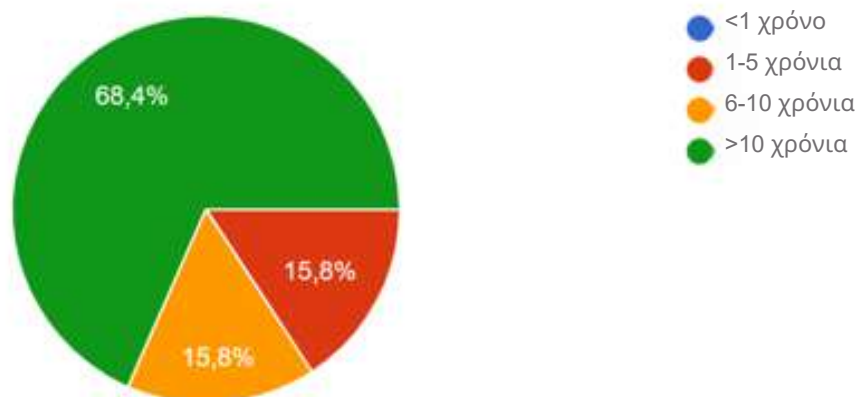
19 συμμετέχοντες

2. Χρόνια εμπειρίας στον τρέχοντα ρόλο σας

2. Πόσα χρόνια εμπειρίας έχετε στη δουλειά σας;

19 συμμετέχοντες

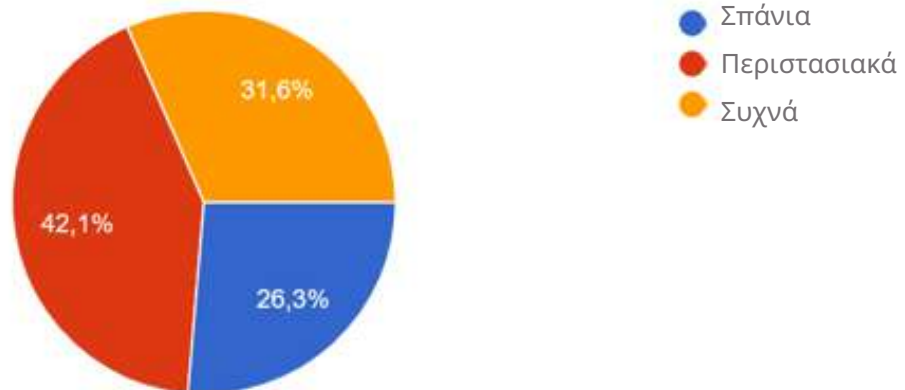
Το 68,4% των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στο ερωτηματολόγιο έχουν πάνω από 10 χρόνια εμπειρία στη διδασκαλία. Και το 15,8% έχει εμπειρία σε ομάδες 1-5 ετών και 6-10 ετών, αντίστοιχα.

4.2 Πολωνία

3.Η σημασία της μουσικής στη βελτίωση της ευεξίας των παιδιών με αυτισμό

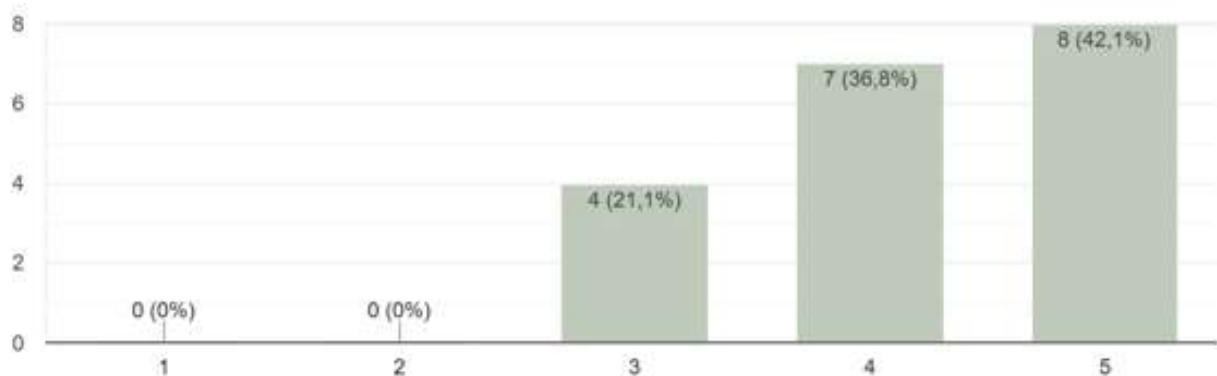
3. Πόσο συχνά ενσωματώνετε μουσική στα μαθήματα/ συνεδρίες σας;

19 απαντήσεις

Οι παραπάνω απαντήσεις δείχνουν ότι οι δάσκαλοι συμπεριλαμβάνουν τη μουσική στις τάξεις τους περιστασιακά (42,1%) και συχνά (31,6%). Αλλά το 26,3% των δασκάλων σπάνια περιλαμβάνουν μουσική στις τάξεις τους.

4.Η επίδραση της μουσικής στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

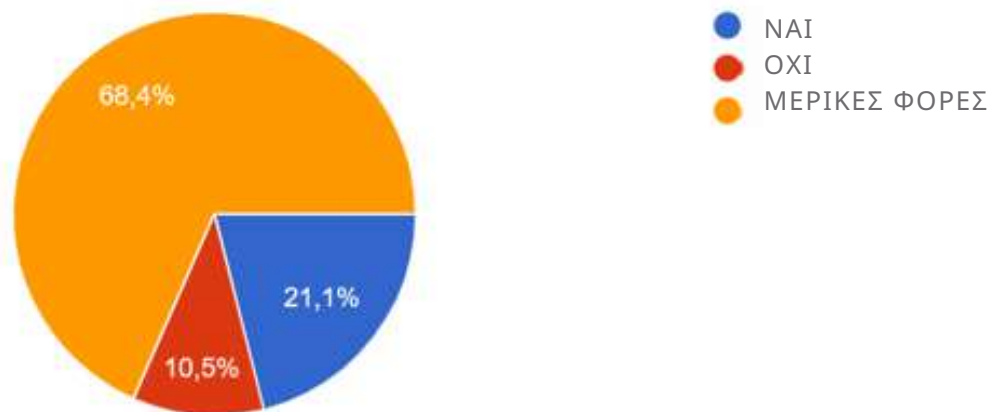

4.2 Πολωνία

Το παραπάνω γράφημα υπογραμμίζει ότι οι ερωτηθέντες σίγουρα εκτιμούν τη σημασία της μουσικής στη διαδικασία ανάπτυξης και κοινωνικοποίησης των παιδιών. Το 42,1% των ερωτηθέντων δίνει σε αυτήν την πτυχή τη μεγαλύτερη σημασία, το 36,8% μόνο ελαφρώς λιγότερο. Μόνο το 21,1% των εκπαιδευτικών αξιολόγησε αυτή την επίδραση σε μέσο επίπεδο.

5. Ενσωμάτωση μουσικής σε μαθήματα/συνεδρίες

19 ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΕΣ

Η συντριπτική πλειοψηφία των δασκάλων (68,4%) μερικές φορές χρησιμοποιούν τη μουσική ως μέσο εργασίας με παιδιά με αυτισμό. Το 21,1% χρησιμοποιεί τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό. Και το 10,5% δεν χρησιμοποιεί μουσική με αυτόν τον τρόπο.

5.5.1 Αν απαντήσατε ναι, στην ερώτηση 5 ότι χρησιμοποιείτε τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για τα παιδιά με αυτισμό, περιγράψτε σε συντομία τον τρόπο με τον οποίο συμπεριλαμβάνετε τη μουσική στη διδασκαλία ή τη θεραπεία.

4 ανταποκρίσεις:

- Ως εκπαιδευτικός αγγλικών διδάσκω αγγλικά μέσω τραγουδιών, επειδή είναι πιο εύκολο για τα παιδιά να μάθουν νέο αγγλικό λεξιλόγιο ή εκφράσεις. Τα κάνει επίσης χαρούμενα, πιο χαλαρά και συνολικά βελτιώνει την ατμόσφαιρα στο σχολείο. Συχνά οργανώνω επισκέψεις στο τοπικό μουσικό σχολείο. Η ακρόαση κλασικής μουσικής κάνει τους αυτιστικούς μαθητές ήρεμους και γαλήνιους.
- Χρησιμοποιώ πολλά μουσικά όργανα, εφαρμογές πολυμέσων και μουσικά παιχνίδια.
- Ο ρυθμός, τα όργανα, το τραγούδι, ... συμβάλλουν στην ανάπτυξη της γλώσσας, της συγκέντρωσης και πολλών δεξιοτήτων που βελτιώνουν την εμπέδωση των επιμέρους προγραμμάτων σπουδών.
- Ακρόαση τραγουδιών

4.2 Πολωνία

6. Χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

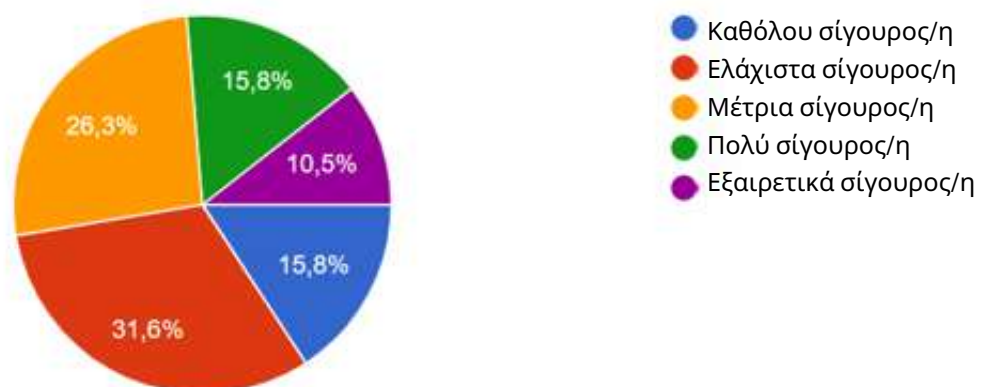
19 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Οι δάσκαλοι πιστεύουν ότι η μουσική είναι σημαντική για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό. Το 57,9% των εκπαιδευτικών πιστεύει ότι είναι πολύ σημαντικό και το 42,1% κάπως σημαντικό.

7. Εμπιστοσύνη στην αποτελεσματική χρήση της μουσικής ως εργαλείο για την εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό

19 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

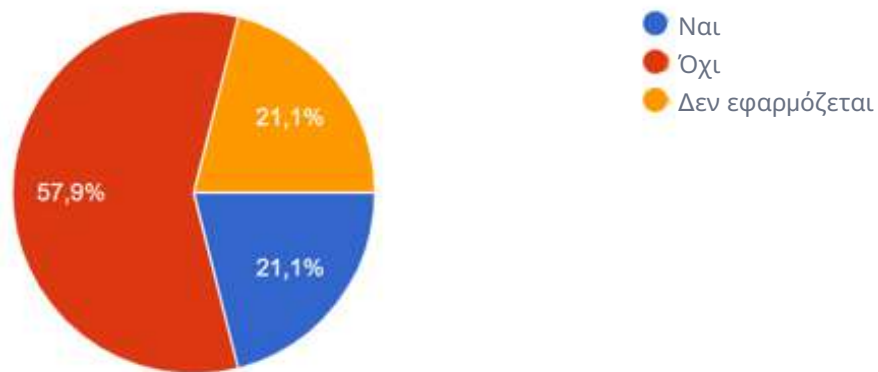
Από τις παραπάνω απαντήσεις μπορούμε να δούμε, ότι οι δάσκαλοι μάλλον δεν αισθάνονται σίγουροι για την ικανότητά τους να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη μουσική ως εργαλείο για την εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό. Το 15,8% των ατόμων δεν αισθάνεται καθόλου αυτοπεποίθηση, το 31,6% αισθάνεται ελάχιστα αυτοπεποίθηση και το 26,3% αισθάνεται μέτρια αυτοπεποίθηση. Μόνο το 15,8% των εκπαιδευτικών αισθάνεται μεγάλη αυτοπεποίθηση και το 10,5% από αυτούς αισθάνονται εξαιρετικά σίγουροι.

4.2 Πολωνία

8. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες (π.χ. μουσικοθεραπευτές και αναλυτές συμπεριφοράς) στη χρήση μουσικής για τη θεραπεία αυτισμού

19 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

Όπως μπορούμε να δούμε, η πλειοψηφία των δασκάλων δεν έχει συνεργαστεί με άλλους επαγγελματίες στη χρήση μουσικής για θεραπείες αυτισμού (57,9% απάντησε «όχι» και 21,1% απάντησε «δεν ισχύει»). Μόνο το 21,1% των εκπαιδευτικών έχει συνεργαστεί με άλλους επαγγελματίες.

8.1. Αν απαντήσατε ναι στην προηγούμενη ερώτηση και έχετε συνεργαστεί με άλλους επαγγελματίες, ποια οφέλη παρατηρήσατε από αυτή τη διεπιστημονική συνεργασία;

3 ανταποκρίσεις

Αναγνώριση της σημασίας που έχει η μουσική στη ζωή των μαθητών με ΔΦΑ

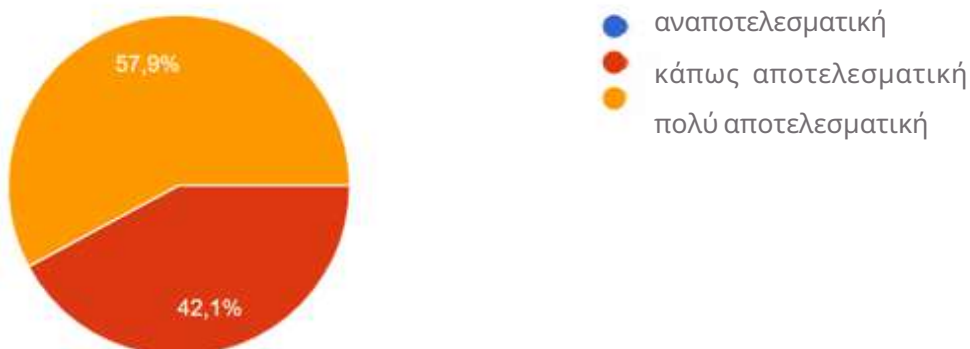
Το πιο σημαντικό είναι η συνεργασία με τους ειδικούς που ασχολούνται με ένα συγκεκριμένο παιδί, η συζήτηση για τα προβλήματα και τις επιτυχίες τού συγκεκριμένου παιδιού, γεγονός που τους επιτρέπει να το κατανοήσουν, να τους προσεγγίσουν και τελικά να το βοηθήσουν.

Η ικανοποίηση κάνει τα παιδιά να συμμετέχουν στις σχολικές δραστηριότητες.

4.2 Πολωνία

9. Αποτελεσματικότητα της ένταξης της μουσικής για τη θεραπεία του αυτισμού

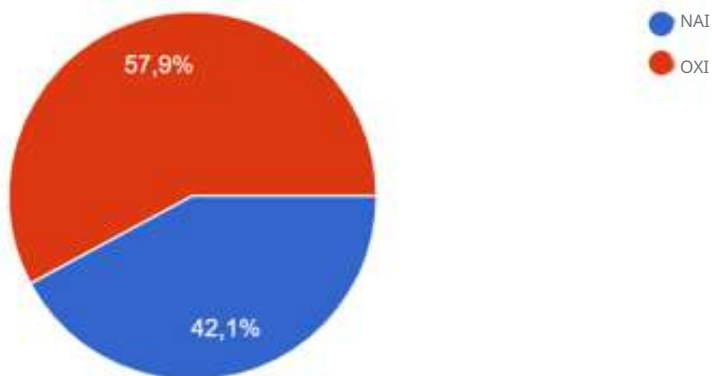
19 ερωτηθέντες

Όλοι οι ερωτηθέντες συμφωνούν ότι η μουσική είναι αποτελεσματική στη θεραπεία του αυτισμού. Το 57,9% από αυτούς είπε ότι είναι πολύ αποτελεσματική και το 42,1% κάπως αποτελεσματική.

10. Συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια με τη χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

19 ανταποκρίσεις

Το 57,9% των ερωτηθέντων δεν έχουν παρατηρήσει συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια όταν χρησιμοποιούν τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό, αλλά το 42,1% από αυτούς παρατήρησαν κάποιες προκλήσεις ή εμπόδια.

4.2 Πολωνία

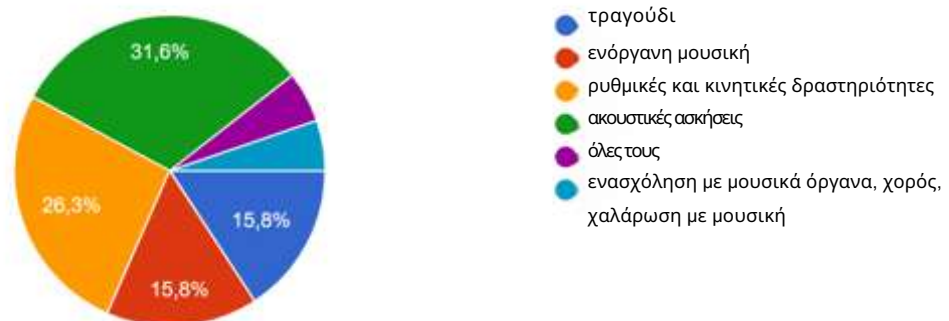
10.1 Εάν απαντήσατε ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση, παρακαλούμε διευκρινίστε ποιες είναι οι συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια κατά τη χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό.

7 ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ

- Δεν μπορούν να δεχτούν συγκεκριμένους ήχους ανάλογα με το άτομο, δεν ανέχονται το θόρυβο.
- Ορισμένα από τα αυτιστικά παιδιά είναι ευαίσθητα και δεν μπορούν να ακούσουν δυνατούς ή υψηλής συχνότητας ήχους.
- Για παράδειγμα, ακουστική υπερευαισθησία.
- Πολλά παιδιά με αυτισμό έχουν πρόβλημα με το επίπεδο του θορύβου. Ακόμη και ο σιωπηλός ρυθμός μπορεί να είναι ενοχλητικός.
- Στους μαθητές με αυτισμό δεν αρέσει ο θόρυβος
- Μερικοί από αυτούς είναι πολύ ευαίσθητοι.
- Ειδικός χειρισμός οργάνων

11. Τύποι μουσικών δραστηριοτήτων που αποδείχτηκαν πιο αποτελεσματικοί στην εμπλοκή παιδιών με αυτισμό

19 ερωτηθέντες

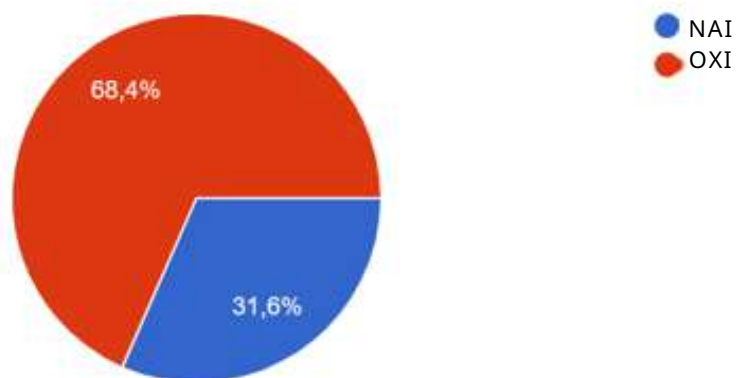

Η μεγαλύτερη ομάδα δασκάλων (31,6%) βρίσκει τις ασκήσεις ακρόασης ως την πιο αποτελεσματική μουσική δραστηριότητα στην εμπλοκή παιδιών με ΔΑΦ. Το 26,3% των εκπαιδευτικών βρίσκει επίσης τις δραστηριότητες ρυθμού και κίνησης ως αποτελεσματικές δραστηριότητες. Το 15,8% θεωρεί την ενόργανη μουσική και το τραγούδι ως τις πιο αποτελεσματικές δραστηριότητες. Και το 5,3% των ερωτηθέντων βρίσκει και τα δύο: παίζοντας μουσικό όργανο, χορό, χαλάρωση με μουσική και όλα αυτά.

4.2 Πολωνία

12. Διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών

19 ερωτηθέντες

Οι δάσκαλοι μάλλον δεν έχουν παρατηρήσει διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών (68,4% των απαντήσεων «όχι»).

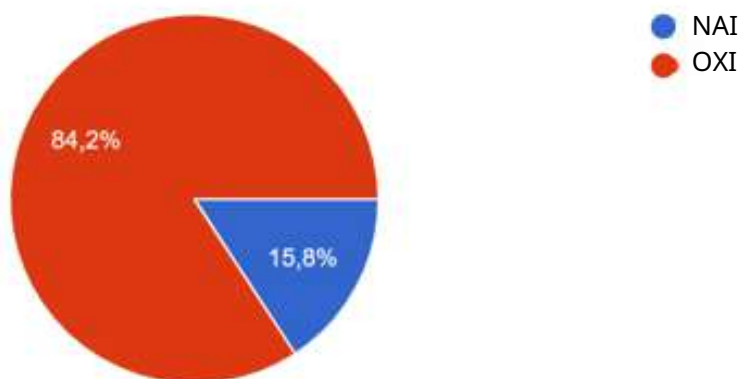
12.1 Αν απαντήσατε ΝΑΙ στην προηγούμενη ερώτηση, διευκρινίστε ποιες είναι οι διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ των παιδιών με αυτισμό και των νευροτυπικών παιδιών:

- Ορισμένα αυτιστικά παιδιά είναι υπερευαίσθητα στον ήχο
- Τα αυτιστικά -λιγότερο δημιουργικά, λιγότερο γενναία, με λιγότερη αυτοπεποίθηση
- Τα παιδιά με αυτισμό είναι συχνά πιο εκφραστικά ή κάποιοι ήχοι τα ερεθίζουν.
- Τα παιδιά με σύνδρομο Asperger είναι συχνά εξαιρετικά χαρισματικά στη μουσική, ειδικά όσον αφορά την αίσθηση του ρυθμού τους.
- Έδωσα την απάντηση αυτή στην 10η ερώτηση.

4.2 Πολωνία

13. Επίσημη εκπαίδευση ή εκπαίδευση για την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία σας με παιδιά με αυτισμό

19 ερωτηθέντες

Η πλειονότητα των δασκάλων (84,2%) δεν έχουν λάβει επίσημη κατάρτιση ή εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία τους με παιδιά με ΔΑΦ.

14. Περισσότερα προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό

19 ερωτηθέντες

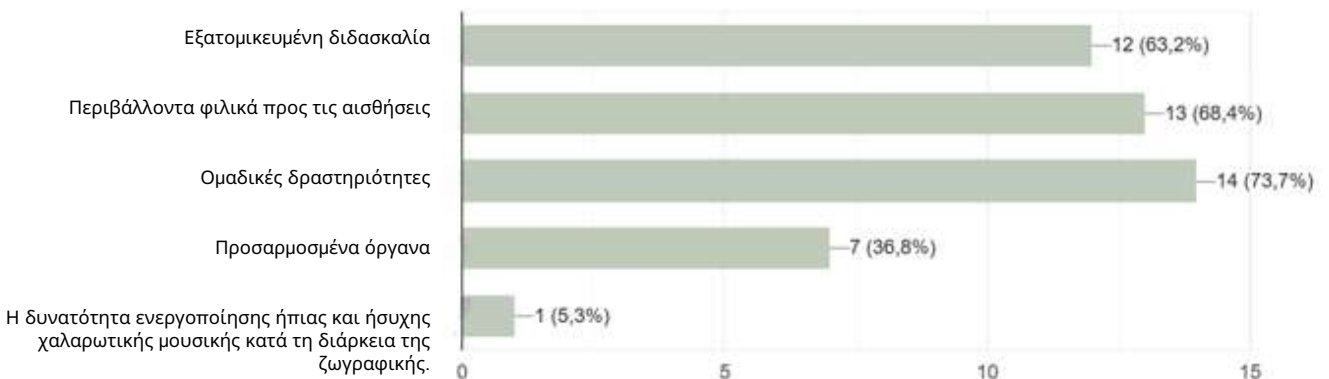
Όλοι οι ερωτηθέντες (100%) συμφωνούν ότι πρέπει να υπάρχουν περισσότερα προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό.

4.2 Πολωνία

15. Σημαντικά χαρακτηριστικά σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό

15. What features would you consider important in an inclusive music education program for children with autism? (Select up to three)

19 ερωτηθέντες

Σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό, ως τα πιο σημαντικά στοιχεία οι δάσκαλοι θεωρούν τις ομαδικές δραστηριότητες (73,7%), τα φιλικά προς τις αισθήσεις περιβάλλοντα (68,4%) και την εξατομικευμένη διδασκαλία (63,2%).

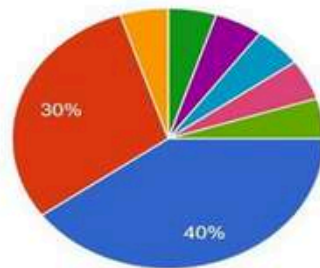
Συμπεράσματα

Από τα αποτελέσματα τόσο της έρευνας γραφείου όσο και της έρευνας πεδίου που παρουσιάζονται στην έκθεση, μπορεί να διαφανεί ότι το θέμα της μουσικής ως θεραπευτικού εργαλείου για παιδιά με αυτισμό έχει ήδη συζητηθεί στην Πολωνία και δεν είναι εντελώς ξένο για τους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς. Οι δάσκαλοι παρατηρούν μεγάλη ανάγκη να χρησιμοποιείται η μουσική ως εργαλείο με τα παιδιά με αυτισμό και εκτιμούν τη σημασία της στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

Από την άλλη πλευρά, ορισμένοι από αυτούς δεν έχουν επίσημη προετοιμασία για να αναλάβουν τέτοιες δραστηριότητες όταν εργάζονται με παιδιά. Αυτό τονίζει τη σημασία και την ανάγκη για δουλειά σε αυτόν τον τομέα και τη διάδοσή της στους εκπαιδευτικούς.

4.3 Κύπρος

1. Πληροφορίες Συμμετεχόντων:

- Δάσκαλος
- Δάσκαλος Μουσικής
- Δασκαλος Ειδικής Αγωγής
- Ιδιοκτήτρια νηπιαγωγείου
- Νηπιαγωγός
- Μουσικός
- Νηπιαγωγός, μάστερ στην Ειδική Αγωγή
- Κοινωνική Λειτουργός

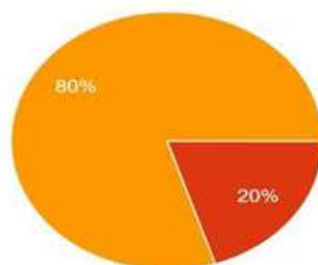
- Teacher: 8
- Music Teacher: 7
- Kindergarten owner: 1
- Kindergarten teacher: 2
- Special education teacher: 1
- Social Worker: 1

Είκοσι συμμετέχοντες έλαβαν μέρος στην έρευνα. Η πλειοψηφία ήταν δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (40%), ακολουθούμενοι από δάσκαλους μουσικής (30%), με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες να είναι άλλοι επαγγελματίες που απασχολούνται σε δημοτικά σχολεία ή νηπιαγωγεία. Ένας συμμετέχων ήταν επίσης κοινωνικός λειτουργός, και ασκούσε διάφορους ρόλους όπως ιδιοκτήτρια νηπιαγωγείου, νηπιαγωγός και δάσκαλος ειδικής αγωγής.

2. Χρόνια εμπειρίας στον τρέχοντα ρόλο

Από τους ερωτηθέντες, το 55% είχε πάνω από δέκα χρόνια εργασιακή εμπειρία, το 25% 6-10 και το 20% 1-5. Δεν υπήρχαν συμμετέχοντες με μηδενικές εμπειρίες.

3. Η σημασία της μουσικής για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό.

- Όχι Σημαντική
- Κάπως Σημαντική
- Πολύ Σημαντική

- Καθόλου σημαντική: 0
- Κάπως σημαντική: 4
- Πολύ σημαντική: 16

4.3 Κύπρος

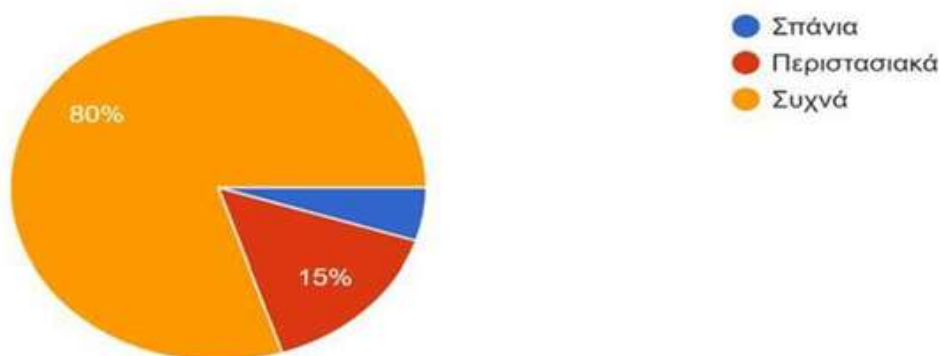
Το 80% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι η μουσική είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό. Κανένας από τους συμμετέχοντες δεν απάντησε αρνητικά στη σημασία της μουσικής για τα παιδιά με αυτισμό.

4. Η επίδραση της μουσικής στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

Το 75% των συμμετεχόντων είπε ότι η μουσική επηρεάζει σημαντικά τη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

5. Ενσωμάτωση μουσικής σε μαθήματα/συνεδρίες

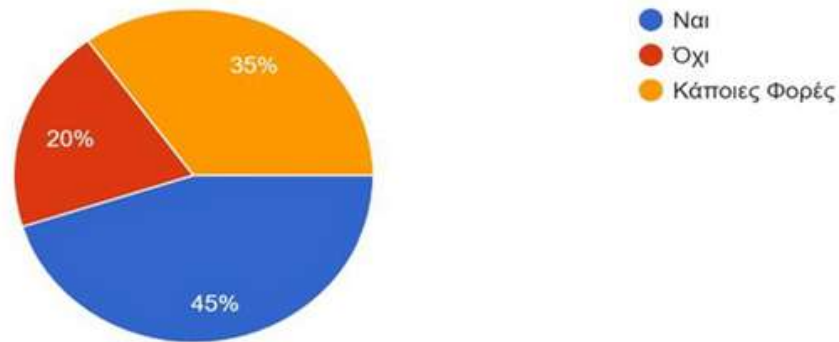

Το 80% των συμμετεχόντων απάντησε ότι ενσωματώνουν συχνά τη μουσική στις τάξεις τους, ενώ το 15% το κάνει περιστασιακά. Μόνο 1 συμμετέχων απάντησε ότι σπάνια χρησιμοποιεί μουσική στην τάξη του.

4.3 Κύπρος

6. Χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

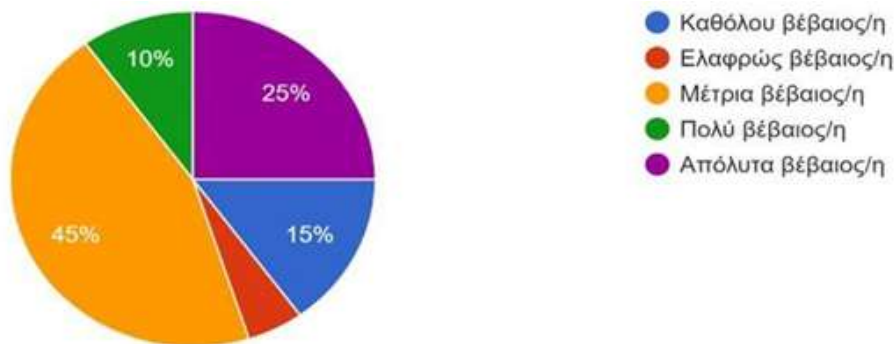

Το 45% των συμμετεχόντων απάντησε ότι χρησιμοποιεί τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό, ενώ το 20% δήλωσε ότι δεν τη χρησιμοποιεί. Οι συμμετέχοντες έδωσαν διάφορες ιδέες για το πώς γίνεται η χρήση της ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό στις τάξεις τους. Μια προσέγγιση είναι ότι οι συμμετέχοντες προσπαθούν να προωθήσουν τη συμμετοχή και την κατανόηση μέσω ρυθμικών και μελωδικών ασκήσεων προσαρμοσμένων στις ανάγκες κάθε παιδιού. Μουσικοκινητικά παιχνίδια, όπως θεματικές δραστηριότητες εμπνευσμένες από κομμάτια όπως το "Four Seasons" του Vivaldi, ενθαρρύνουν τη χαρούμενη συμμετοχή και τη χαλάρωση. Αυτή η προσέγγιση ωφελεί όλους τους μαθητές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων με αυτισμό ή συναισθηματικές διαταραχές, κάνοντας τη μάθηση μια παιχνιδιάρικη εμπειρία. Μια άλλη προσέγγιση, για έναν συμμετέχοντα που είναι δάσκαλος μουσικής, ήταν να τονίσει τη σημασία της δημιουργίας ενός θετικού και ήρεμου περιβάλλοντος μάθησης για τα παιδιά κατά τη διάρκεια των μαθημάτων πιάνου.

Για αρχή, οι μαθητές θα πρέπει να ξεκινήσουν με γνωστές μελωδίες για να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον τους και σταδιακά να εισάγουν χρωματικές παρτιτούρες, δείχνοντας ότι οι φανταστικοί ήχοι μπορούν να παιχτούν στο πιάνο. Για να βοηθήσουν στην κατανόηση των σημειώσεων, ενσωματώνουν χρώματα χωρίς αρχικά να πιέζονται για τη τεχνική. Τα σταθερά καθημερινά μαθήματα μουσικής και ρυθμικά μοτίβα στις ρουτίνες συμβάλλουν στην ενίσχυση της μάθησης. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν επίσης τη χρήση τεχνικών επικοινωνίας που βασίζονται στον ήχο για μη ομιλητικά άτομα που έχουν πάθος για τη μουσική. Αναθέτοντας συγκεκριμένους ήχους σε απαντήσεις «ναι» ή «όχι», διατηρούν το ενδιαφέρον τους και επιδεικνύουν υπομονή κατά την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Επιπλέον, χρησιμοποιούν τον μουσικό κλινικό αυτοσχεδιασμό για να εμπλακούν και να συνδεθούν περαιτέρω με τους μαθητές, προωθώντας μια ολιστική προσέγγιση στη μουσική εκπαίδευση που καλλιεργεί τη δημιουργικότητα και τη συναισθηματική ευεξία.

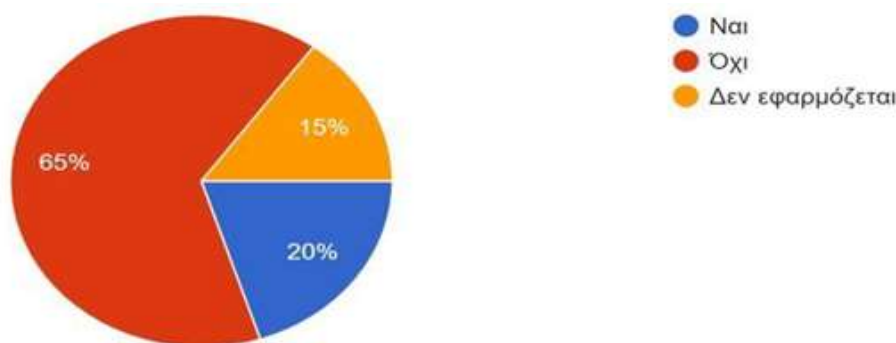
4.3 Κύπρος

7. Εμπιστοσύνη στην αποτελεσματική χρήση της μουσικής ως εργαλείο για την εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό

Από τους 20 συμμετέχοντες, οι 9 εκφράζουν μέτρια εμπιστοσύνη στη χρήση μουσικών εργαλείων για την εμπλοκή παιδιών με αυτισμό, ενώ μόνο 5 αναφέρουν ότι αισθάνονται εξαιρετικά σίγουροι. Συγκεκριμένα, μεταξύ αυτών των 5 συμμετεχόντων, οι 3 είναι μουσικοί, αποτελώντας το 25% του συνόλου. Αυτό το υψηλότερο ποσοστό οφείλεται κυρίως στην ένταξη μουσικών, παρά την παρουσία μόνο 1 δασκάλου δημοτικού και 1 νηπιαγωγού στην ομάδα.

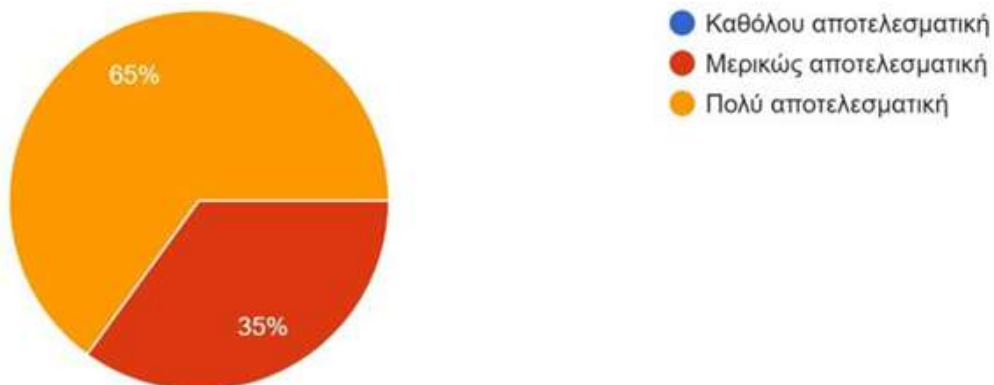
8. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες (π.χ. μουσικοθεραπευτές και αναλυτές συμπεριφοράς) στη χρήση της μουσικής για τη θεραπεία του αυτισμού.

Το 65% των συμμετεχόντων απάντησε ότι δεν συνεργάζεται ποτέ με άλλους επαγγελματίες.

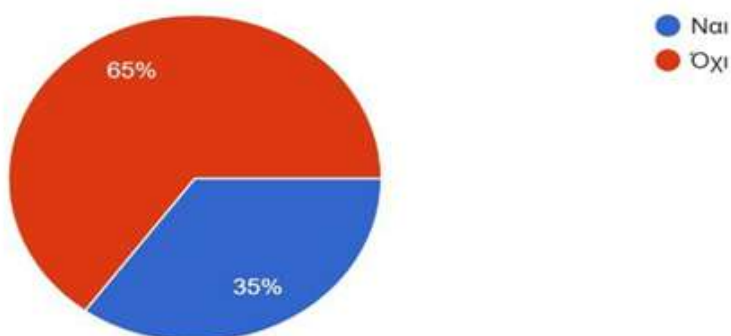
4.3 Κύπρος

9. Αποτελεσματικότητα της ένταξης της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού.

Περίπου το 65% των συμμετεχόντων απάντησε ότι η ενσωμάτωση της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού είναι πολύ αποτελεσματική.

10. Συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια όταν χρησιμοποιείται η μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό.

Οι συμμετέχοντες σχολίασαν τις προκλήσεις που παρατήρησαν όταν χρησιμοποιούσαν τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό.

4.3 Κύπρος

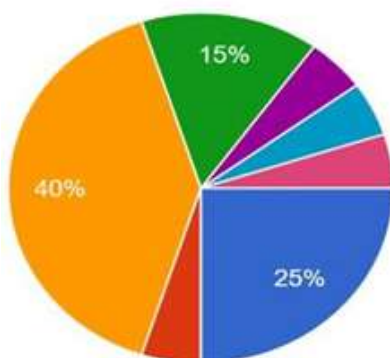
Αρχικά, σχολίασαν ότι η προσέγγισή τους ως εκπαιδευτές περιλαμβάνει συνεχή αξιολόγηση και παρακολούθηση της συμπεριφοράς κάθε παιδιού για τον καθορισμό των πιο αποτελεσματικών στρατηγικών διδασκαλίας. Παρατήρησαν ότι είναι σύνηθες τα παιδιά να εμφανίζουν αρχικά απροθυμία ή χειριστικές συμπεριφορές, παρόμοιες με αυτές που παρατηρούνται σε διαταραχές του φάσματος του αυτισμού, τις οποίες πρέπει να διαχειρίζονται επιδέξια.

Επιπρόσθετα, τόνισαν ότι αντιμετωπίζουν προκλήσεις, όπως η απογοήτευση των παιδιών όταν δυσκολεύονται να φέρουν εις πέρας καθήκοντα, που οδηγεί σε αντίσταση στη μάθηση. Ανέφεραν επίσης ότι η υποστήριξη της ομάδας είναι συνεπής μόνο μερικές φορές και η πρόσβαση σε απαραίτητα υλικά μπορεί να είναι προβληματική.

Μερικοί συμμετέχοντες παρατήρησαν ότι τα παιδιά με αυτοπεποίθηση είναι ευαίσθητα στην έντονη μουσική ή ήχους, ενώ άλλα έχουν συγκεκριμένες προτιμήσεις ή αποστροφή σε συγκεκριμένα τραγούδια ή ήχους.

Τέλος, οι συμμετέχοντες σημείωσαν ότι οι αρνητικές συσχετίσεις με τραγούδια που δεν τους αρέσουν μπορεί να διαταράξουν το μαθησιακό περιβάλλον των παιδιών με αυτισμό. Επιπλέον, παρατήρησαν ότι η υπερευαισθησία σε ήχους ή απτικά ερεθίσματα μπορεί να εμποδίσει τη συνεργασία ή τη χρήση συγκεκριμένων εργαλείων που παρέχονται από τον μουσικοθεραπευτή. Τόνισαν ότι η πλοήγηση σε αυτές τις προκλήσεις απαιτεί ευελιξία, υπομονή και βαθιά κατανόηση των αναγκών κάθε παιδιού.

11. Τύποι μουσικών δραστηριοτήτων που οι συμμετέχοντες βρήκαν πιο αποτελεσματικές στην εμπλοκή παιδιών με αυτισμό.

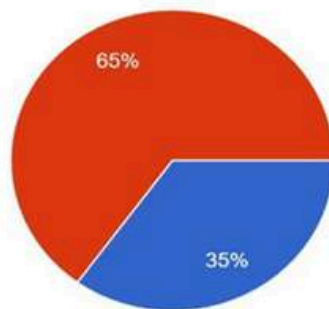
- Τραγούδι
- Ορχηστρική Μουσική (Μουσική μόνο με όργανα)
- Δραστηριότητες ρυθμού και κίνησης
- Ασκήσεις Ακρόασης
- Όλες οι πιο πάνω συμβάλλουν αλλά δεν μπορούν όλες να εκτελεστούν από εκ...
- Θεωρώ όλα τα σημεία που θίγεται εξίσου σημαντικά! Βέβαια, αναλόγως...
- Όλα σε συνδυασμό

4.3 Κύπρος

Οι συμμετέχοντες έδωσαν πολλές απαντήσεις σχετικά με τις δραστηριότητες που βρήκαν αποτελεσματικές στην εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό στην τάξη. Περίπου το 40% των συμμετεχόντων ανέφερε ότι οι δραστηριότητες ρυθμού/κίνησης είναι πολύ ελκυστικές, ενώ η δεύτερη πιο δημοφιλής απάντηση, που επιλέχθηκε από το 25%, ήταν το τραγούδι ως άλλη ενδιαφέρουσα δραστηριότητα.

12. Διαφορές στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών.

Το 65% των συμμετεχόντων απάντησαν ότι δεν έχουν παρατηρήσει διαφορά στον τρόπο με τον οποίο τα νευροτυπικά παιδιά και τα παιδιά με αυτισμό ανταποκρίνονται στη μουσική.

- Ναι: 7
- Όχι: 13

Σύνολο- 20

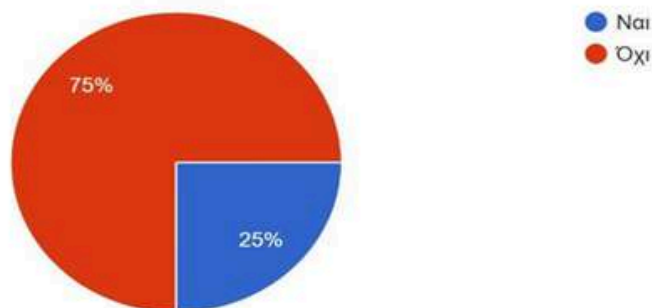
Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, πολλά από αυτά τα παιδιά (παιδιά με αυτισμό) έχουν τέλειο τόνο και ανεπτυγμένη μουσικότητα, γεγονός που τα καθιστά πιο ικανά να μάθουν μουσική. Σε συνδυασμό με την επιθυμία τους για τελειότητα, αυτό τους οδηγεί στο να γίνουν πολύ ικανοί μουσικοί. Ωστόσο, αναφέρθηκε επίσης ότι ορισμένα παιδιά με αυτισμό δεν ανέχονται τη μουσική και καλύπτουν τα αυτιά τους,

και υπάρχουν πολλές περισσότερες διαφορές μεταξύ των παιδιών με αυτισμό λόγω της αντίληψης και των ιδιαιτεροτήτων της ΔΑΦ. Αναφέρθηκε επίσης η πεποίθηση ότι τα παιδιά αντιδρούν διαφορετικά στη μουσική, καθώς ένα παιδί που δεν μπορεί να μιλήσει επειδή είναι χαμηλά στο φάσμα μπορεί να κινηθεί στον ρυθμό της μουσικής πολύ διαφορετικά από ένα νευροτυπικό παιδί

4.3 Κύπρος

13. Επίσημη εκπαίδευση ή εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία σας με παιδιά με αυτισμό

Το 75% των συμμετεχόντων δεν έχει λάβει ποτέ εκπαίδευση για την ενσωμάτωση της μουσικής στη δουλειά του με παιδιά με αυτισμό.

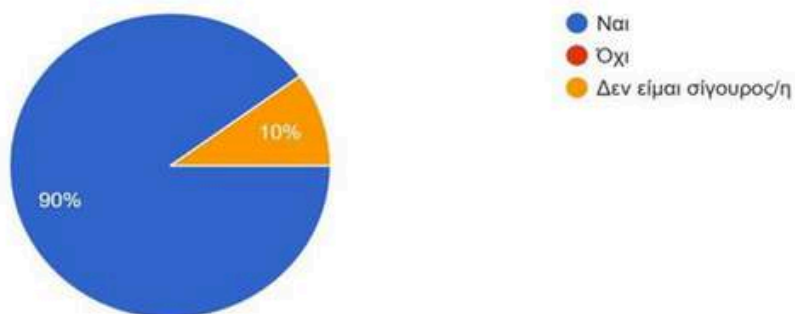

● Ναι: 5
● Όχι: 15

Σύνολο: 20

14.Περισσότερα προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό

Το 90% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι υπάρχει ανάγκη για περισσότερα προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό.

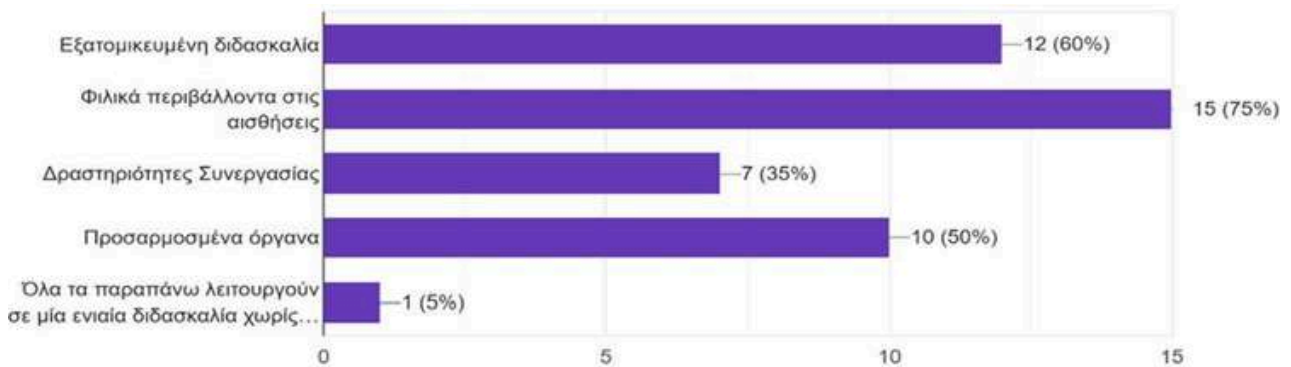

● Ναι: 18
● Όχι: 0
● Δεν εφαρμόζεται: 2

Σύνολο: 20

4.3 Κύπρος

15. Σημαντικά χαρακτηριστικά σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό.

- Εξατομικευμένη διδασκαλία: 12
- Περιβάλλοντα φιλικά προς τις αισθήσεις: 15
- Ομαδικές δραστηριότητες: 7
- Προσαρμοσμένα όργανα: 10
- Άλλο: (Απάντηση: Όλα τα προαναφερθέντα βοηθούν σε μια συμπεριληπτική μάθηση χωρίς αποκλεισμούς)

Κύρια συμπεράσματα

Στην Κύπρο υπάρχει έλλειψη πόρων και ακαδημαϊκών άρθρων στην ελληνική γλώσσα που αφορούν παιδιά με αυτισμό και τον ρόλο της μουσικής στο σχολικό πρόγραμμα. Με βάση την έρευνα, ορισμένοι δάσκαλοι και εκπαιδευτικοί ενσωματώνουν μουσική στις τάξεις τους με παιδιά με αυτισμό, αλλά η πλειονότητα στερείται επαγγελματικής κατάρτισης σε αυτόν τον τομέα. Παρά το γεγονός ότι γνωρίζουν τα οφέλη της μουσικής για τους μαθητές, πολλοί δάσκαλοι διστάζουν να την εντάξουν στις τάξεις τους.

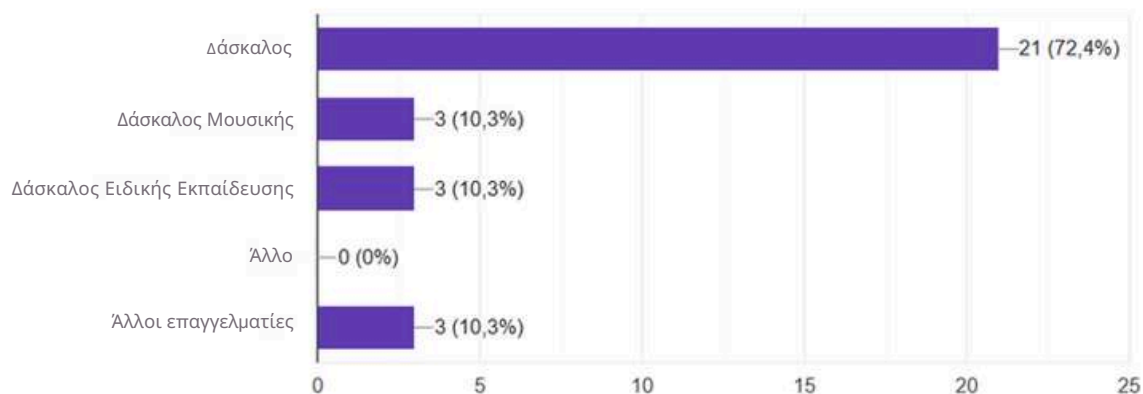
Κατά τη διδασκαλία της μουσικής, οι περισσότεροι προτιμούν τις ρυθμικές ασκήσεις, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό προτιμά το τραγούδι και άλλες δραστηριότητες. Ωστόσο, όταν οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν για τα χαρακτηριστικά, θεωρούσαν απαραίτητα σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό, εντόπισαν «εξατομικευμένη διδασκαλία», «φιλικό προς τις αισθήσεις περιβάλλον» και «προσαρμοστικά όργανα» ως τα πιο βασικά χαρακτηριστικά.

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

1. Πληροφορίες Συμμετεχόντων

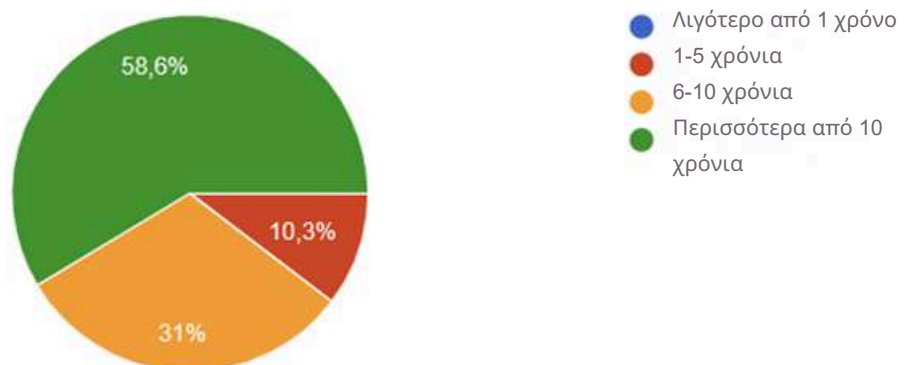
Στην έρευνα έλαβαν μέρος 29 συμμετέχοντες. οι περισσότεροι από αυτούς ήταν δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (72,4%), στη συνέχεια δάσκαλοι ειδικής αγωγής (10,3%) και οι υπόλοιποι ήταν άλλοι επαγγελματίες που απασχολούνταν στο σχολείο 10,3% (um=δάσκαλος μουσικής, παιδαγωγός, ψυχολόγος, βοηθοί και συνεργάτες.)

29 απαντήσεις

2. Χρόνια εμπειρίας στον τρέχοντα ρόλο σας

Το 58% των ερωτηθέντων έχει πάνω από δέκα χρόνια εργασιακή εμπειρία.

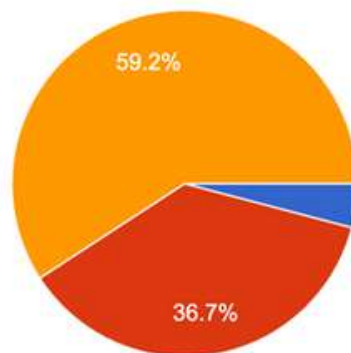

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

3. Η σημασία της μουσικής στη βελτίωση της ευεξίας των παιδιών με αυτισμό

Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η μουσική είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό.

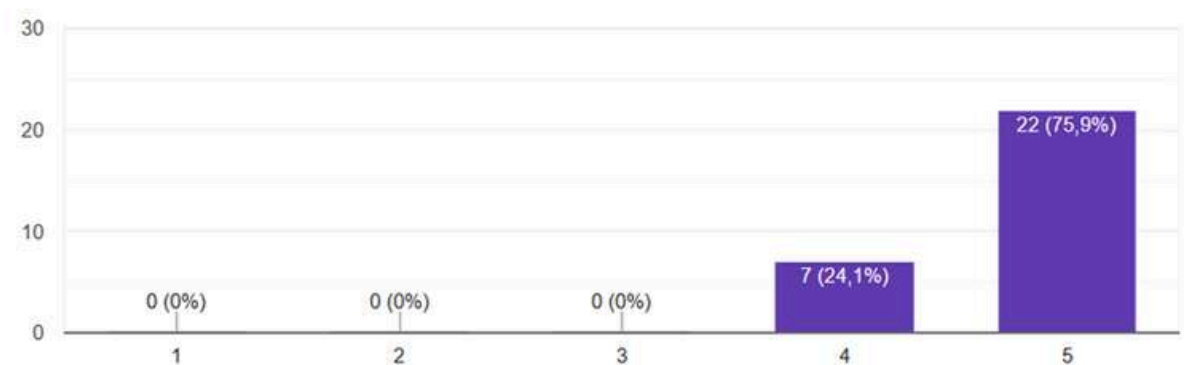

- Δεν είναι σημαντική
- Κάπως σημαντική
- Πολύ σημαντική

4. Η επίδραση της μουσικής στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

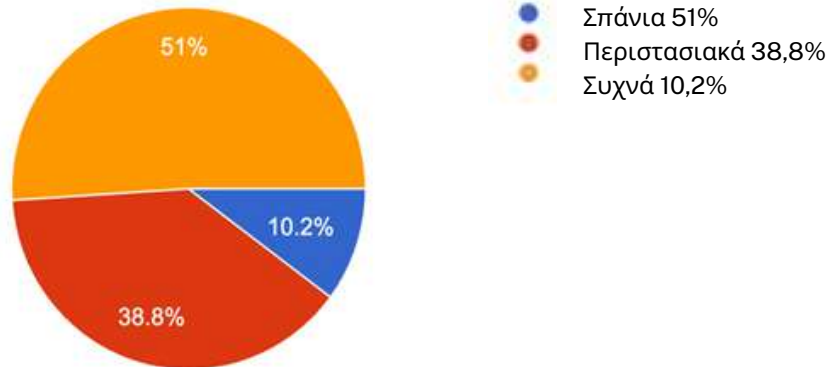
Το 61,2% των συμμετεχόντων είπε ότι η μουσική επηρεάζει σημαντικά τη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.

29 συμμετέχοντες

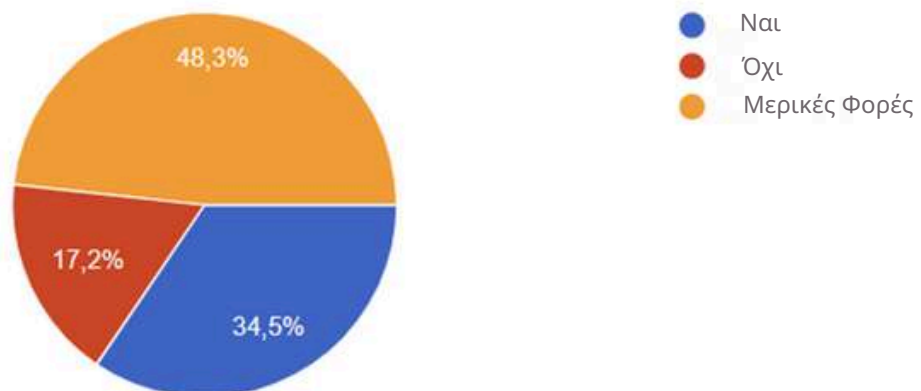
4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

5. Ενσωμάτωση μουσικής σε μαθήματα/συνεδρίες

6. Χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

29 συμμετέχοντες

Πρόσθετες σημειώσεις/απαντήσεις:

Χρησιμοποιώ τη μουσική για να μάθω να διαβάζω και να γράφω, καθώς και για να χαλαρώνω και να συγκεντρώνομαι.
Για βοήθεια στις ρουτίνες.

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Ως καθηγήτρια αγγλικών, διδάσκω αγγλικά μέσα από τραγούδια. Είναι πιο εύκολο για τα παιδιά να μάθουν νέο αγγλικό λεξιλόγιο ή εκφράσεις μέσω τραγουδιών. Τους κάνει επίσης χαρούμενους και πιο χαλαρούς, και συνολικά, βελτιώνει την ατμόσφαιρα στην τάξη. Οργανώνω συχνά επισκέψεις στο τοπικό μουσικό σχολείο. Η ακρόαση κλασικής μουσικής χαλαρώνει και ηρεμά τους αυτιστικούς μαθητές. Διάφορα κομμάτια και παραδοσιακά τραγούδια με κίνηση. Ναι, χρησιμοποιώ τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό με διάφορους τρόπους. Πρώτον, χρησιμοποιώ τραγούδια και ρυθμούς για να διδάξω ακαδημαϊκές έννοιες.

Για παράδειγμα, μπορεί να χρησιμοποιήσουμε ένα τραγούδι για να μάθουμε να μετράμε ή έναν ρυθμό για να κατανοήσουμε μαθηματικά μοτίβα. Δεύτερον, χρησιμοποιώ τη μουσική για να βοηθήσω στην ανάπτυξη λεπτών και αδρών κινητικών δεξιοτήτων. Το να παίζεις ένα όργανο μπορεί να βοηθήσει στη βελτίωση του συντονισμού και της επιδεξιότητας, ενώ ο χορός στους ρυθμούς της μουσικής μπορεί να βοηθήσει στην ανάπτυξη των αδρών κινητικών δεξιοτήτων. Επιπλέον, η μουσική μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει στην ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών δεξιοτήτων. Το τραγούδι μαζί μπορεί να προωθήσει την ομαδική εργασία και τη συνεργασία, ενώ η ακρόαση μουσικής μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά να εξερευνήσουν και να εκφράσουν τα συναισθήματά τους. Τέλος, η μουσική μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μορφή θεραπείας. Πολλά παιδιά με αυτισμό βρίσκουν τη μουσική καταπραϊντική και ανακουφιστική και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μια μορφή αυτορρύθμισης. Συνοψίζοντας, η μουσική είναι ένα ευέλικτο και αποτελεσματικό εργαλείο που ενσωματώνω σε πολλές πτυχές της διδασκαλίας και της θεραπείας μου για παιδιά με αυτισμό.

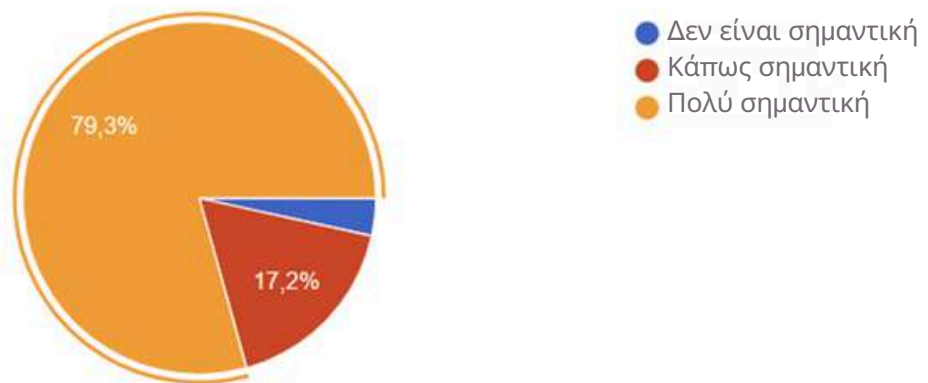
Ναι, χρησιμοποιώ τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό. Η μουσική είναι μια παγκόσμια γλώσσα που όλοι καταλαβαίνουμε, και ως εκ τούτου, είναι ένα απίστευτα αποτελεσματικό εργαλείο. Πρώτον, χρησιμοποιώ τη μουσική για να δημιουργήσω ρουτίνα και δομή. Συγκεκριμένα τραγούδια σηματοδοτούν την έναρξη και το τέλος των μαθημάτων, βοηθώντας τα παιδιά να κατανοήσουν και να προβλέψουν τη δομή της ημέρας. Δεύτερον, ενσωματώνω τη μουσική σε μαθησιακές δραστηριότητες.

Για παράδειγμα, μπορεί να μάθουμε για τα μοτίβα και τους ρυθμούς μέσω των χτυπημάτων των ντραμς ή να εξερευνήσουμε μαθηματικές έννοιες μέσω του ρυθμού και του χρονισμού. Επιπλέον, η μουσική είναι ένας πολύ καλός τρόπος για την ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων. Ομαδικές μουσικές δραστηριότητες, όπως το να τραγουδάμε τραγούδια ή να παίζουμε όργανα μαζί, ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση και τη συνεργασία. Τέλος, η μουσική μπορεί να είναι ένα ισχυρό θεραπευτικό εργαλείο. Μπορεί να βοηθήσει να ηρεμήσουν και να εστιάσουν τα παιδιά που είναι ταραγμένα ή καταβεβλημένα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να βοηθήσει στην έκφραση συναισθημάτων που μπορεί να είναι δύσκολο να εκφραστούν. Συνοψίζοντας, η μουσική είναι αναπόσπαστο μέρος της διδασκαλίας και της θεραπείας μου για παιδιά με αυτισμό, και έχω δει από πρώτο χέρι τον θετικό αντίκτυπο που μπορεί να έχει.

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

6. Πόσο σημαντική πιστεύετε ότι είναι η μουσική για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό;

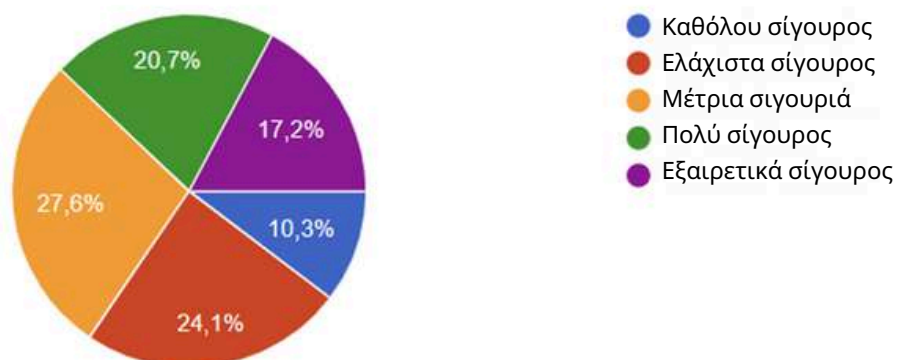
29 συμμετέχοντες

7. Αυτοπεποίθηση για την αποτελεσματική χρήση της μουσικής ως εργαλείο για την εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό

Οι περισσότεροι έχουν μέτρια αυτοπεποίθηση στη χρήση μουσικών εργαλείων για την συμμετοχή των παιδιών με αυτισμό.

29 συμμετέχοντες

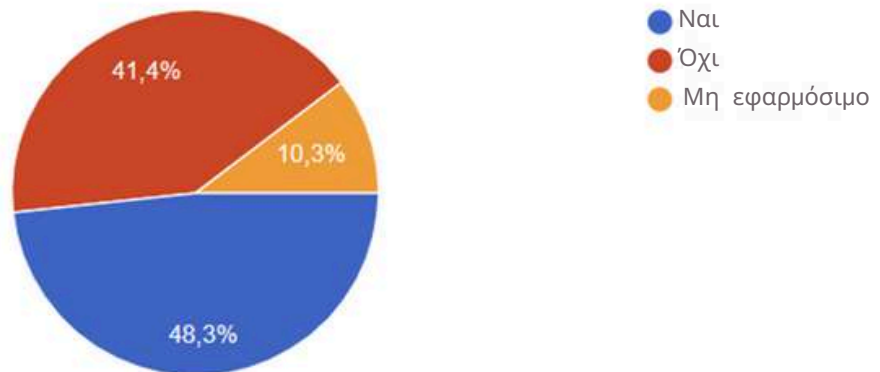

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

8. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες (π.χ. μουσικοθεραπευτές και αναλυτές συμπεριφοράς) στη χρήση μουσικής για τη θεραπεία του αυτισμού

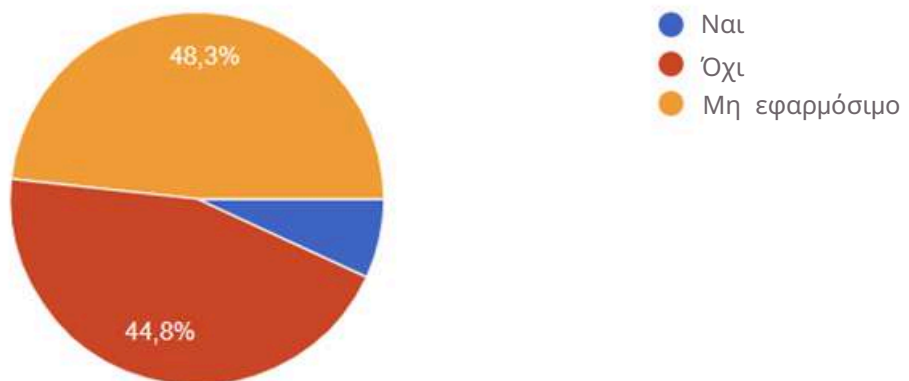
Το 41,4% των συμμετεχόντων δεν συνεργάζεται ποτέ με άλλους επαγγελματίες.

29 συμμετέχοντες

9. Αποτελεσματικότητα της συμπερίληψης της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού

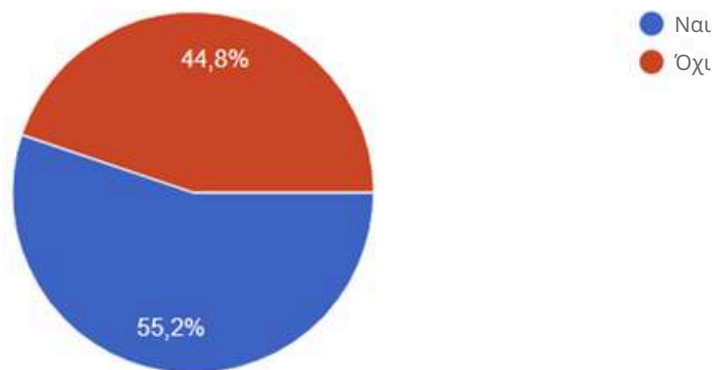
29 συμμετέχοντες

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

10. Συγκεκριμένες προκλήσεις ή εμπόδια όταν χρησιμοποιείται η μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

29 συμμετέχοντες

Το 55,2% των συμμετεχόντων συμφώνησε ότι η χρήση της μουσικής ως εργαλείου διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό παρουσιάζει συγκεκριμένες προκλήσεις.

Πρόσθεσαν επίσης τις εξής πληροφορίες:

Γίνονται πιο παρακινημένοι και κοινωνικοποιημένοι, αλληλεπιδρώντας με τους άλλους. Κάποιοι είναι ευαίσθητοι στον θόρυβο που λείπει από την τάξη. Κάποιοι έχουν δυσκολίες ομιλίας.

Ναι, ενώ η μουσική μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό, υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις και εμπόδια που μπορεί να προκύψουν. Πρώτον, η μεταβλητότητα στις μουσικές προτιμήσεις και ευαισθησίες μεταξύ των παιδιών με αυτισμό μπορεί να αποτελέσει πρόκληση. Μερικά παιδιά μπορεί να ανταποκρίνονται θετικά σε ορισμένα είδη μουσικής, ενώ άλλα μπορεί να βρουν την ίδια μουσική υπερδιεγερτική ή ενοχλητική. Δεύτερον, η αποτελεσματική ενσωμάτωση της μουσικής στο πρόγραμμα σπουδών μπορεί να απαιτήσει χρόνο και προσπάθεια. Απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό και προσαρμογή για να διασφαλιστεί ότι οι μουσικές δραστηριότητες ταιριάζουν στις ικανότητες και τους μαθησιακούς στόχους κάθε παιδιού.

Τρίτον, η μέτρηση του αντίκτυπου της μουσικής στα μαθησιακά αποτελέσματα μπορεί να είναι δύσκολη. Ενώ μπορούμε να παρατηρήσουμε άμεσες αντιδράσεις στη μουσική, η κατανόηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεών της στη γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη απαιτεί συνεχή παρατήρηση και αξιολόγηση. Τέλος, μπορεί να υπάρξουν πρακτικές προκλήσεις, όπως η έλλειψη πόρων, συμπεριλαμβανομένων των μουσικών οργάνων και του κατάλληλα εκπαιδευμένου προσωπικού. Δεν έχουν όλα τα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα τους πόρους για να ενσωματώσουν πλήρως τη μουσική στις μεθόδους διδασκαλίας τους.

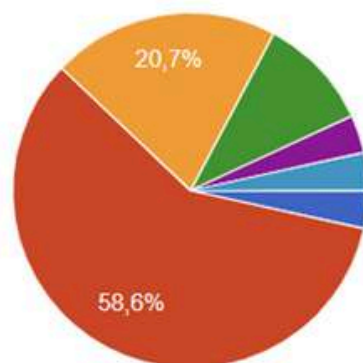
4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Παρά τις προκλήσεις, πιστεύω ότι με τη δημιουργικότητα, την ευελιξία και τη σωστή υποστήριξη, η μουσική μπορεί να είναι ένα ανεκτίμητο εργαλείο για τη διδασκαλία των παιδιών με αυτισμό. Ενώ η μουσική είναι ένα αποτελεσματικό εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό, υπάρχουν ορισμένες συγκεκριμένες προκλήσεις. Πρώτον, κάθε παιδί με αυτισμό είναι μοναδικό και μπορεί να ανταποκρίνεται διαφορετικά στη μουσική. Μερικά παιδιά μπορεί να είναι υπερευαίσθητα σε ορισμένους ήχους, κάνοντας τη μουσική υπερβολική ή άβολη. Δεύτερον, μπορεί να μην είναι εύκολο να βρείτε τραγούδια ή μουσικές δραστηριότητες που είναι κατάλληλες για το επίπεδο δεξιοτήτων και το ενδιαφέρον κάθε παιδιού.

Μερικά παιδιά μπορεί να δυσκολεύονται να συμμετάσχουν σε ομαδικές μουσικές δραστηριότητες λόγω κοινωνικών ή συμπεριφορικών προκλήσεων. Επιπλέον, ενώ η μουσική μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για τη διδασκαλία νέων δεξιοτήτων, μπορεί να είναι μια πρόκληση η αποτελεσματική ενσωμάτωση της μουσικής σε άλλους τομείς του προγράμματος σπουδών. Τέλος, μπορεί να υπάρχουν πρακτικά εμπόδια, όπως η έλλειψη πόρων ή η εκπαίδευση στη μουσική. Δεν έχουν όλα τα περιβάλλοντα διδασκαλίας πρόσβαση σε μουσικά όργανα ή εκπαιδευτικούς εκπαιδευμένους στη μουσικοθεραπεία. Παρά τις προκλήσεις αυτές, πιστεύω ακράδαντα στη δύναμη της μουσικής ως εργαλείου διδασκαλίας και δεσμεύομαι να ξεπεράσω αυτά τα εμπόδια για να ανταποκριθώ καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών μου. βοηθά στην αναζήτηση αντιδράσεων και διέγερσης.

11. Ποιοι τύποι μουσικών δραστηριοτήτων βρήκατε πιο αποτελεσματικούς για την εμπλοκή των παιδιών με αυτισμό;

29 συμμετέχοντες

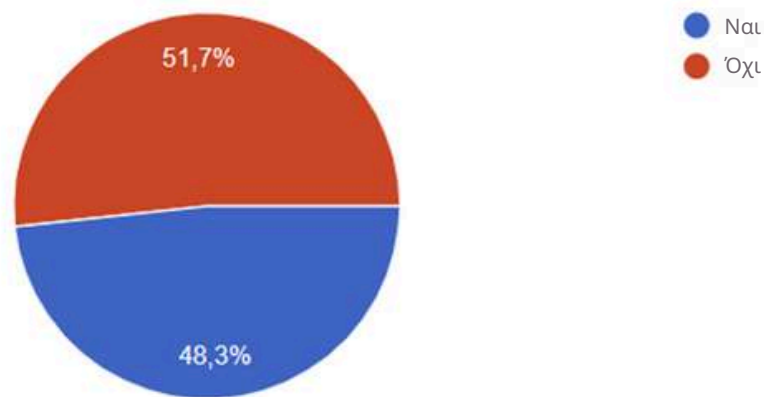
- Τραγούδι
- Ενόργανη μουσική
- Ρυθμικές και κινησιολογικές ασκήσεις
- Ασκήσεις Ακρόασης
- Quodlibets
- Μουσική χώρο

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

12. Έχετε παρατηρήσει διαφορές σχετικά με την ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με αυτισμό και νευροτυπικών παιδιών;

Το 48,3% παρατήρησε διαφορά στην αντίδραση στη μουσική με παιδιά με αυτισμό.

29 συμμετέχοντες

Τα αυτιστικά παιδιά επικεντρώνονται στην έκφραση του σώματος/μίμηση. Ναι, υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά με αυτισμό και τα νευροτυπικά παιδιά ανταποκρίνονται στη μουσική. Πρώτον, τα παιδιά με αυτισμό συχνά εκδηλώνουν αυξημένο ενδιαφέρον για τη μουσική και δείχνουν προτίμηση σε ορισμένα τραγούδια ή είδη μουσικής και θέλουν να τα ακούνε επαναλαμβανόμενα. Αυτό είναι λιγότερο συχνό στα νευροτυπικά παιδιά. Δεύτερον, τα παιδιά με αυτισμό μπορεί να χρησιμοποιούν τη μουσική ως μια μορφή αυτοκαταπραυντικής συνήθειας.

Συχνά βρίσκουν άνεση και ηρεμία στην προβλεψιμότητα και τη δομή της μουσικής και μπορεί να τη χρησιμοποιήσουν ως μηχανισμό αντιμετώπισης κατά τη διάρκεια στρες ή αισθητηριακής υπερφόρτωσης. Τρίτον, τα παιδιά με αυτισμό μπορεί να έχουν διαφορετική αισθητηριακή εμπειρία της μουσικής. Μπορεί να είναι πιο ευαίσθητα σε ορισμένους ρυθμούς ή ένταση ή να εστιάζουν σε διαφορετικές πτυχές της μουσικής, όπως ο ρυθμός ή η χροιά. Τέλος, ενώ τα νευροτυπικά παιδιά χρησιμοποιούν συχνά τη μουσική ως κοινωνική δραστηριότητα, τα παιδιά με αυτισμό μπορεί να ασχολούνται με αυτή με πιο μοναχικό τρόπο.

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Δηλαδή, μπορεί να προτιμούν να ακούν ή να παίζουν μουσική μόνοι τους, χρησιμοποιώντας την ως μια μορφή αυτοέκφρασης και εξερεύνησης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές είναι γενικές παρατηρήσεις και μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από άτομο σε άτομο.

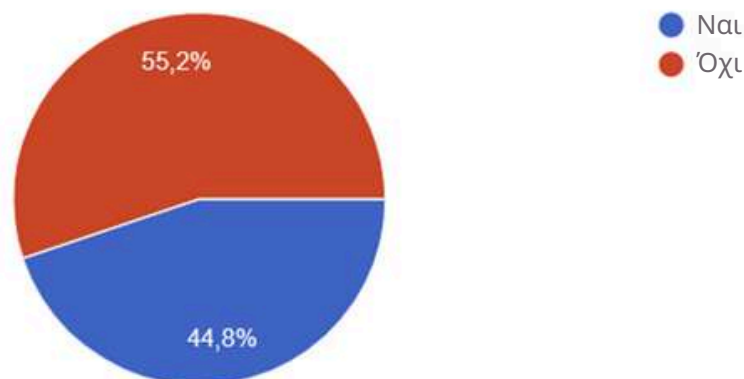
Ενώ όλα τα παιδιά μπορεί να απολαμβάνουν και να επωφελούνται από τη μουσική, έχω παρατηρήσει κάποιες διαφορές στον τρόπο με τον οποίο τα παιδιά με αυτισμό ανταποκρίνονται στη μουσική σε σύγκριση με τα νευροτυπικά. Πρώτον, τα παιδιά με αυτισμό μπορεί να έχουν μοναδικές ακουστικές ευαισθησίες. Μερικοί μπορεί να είναι υπερευαίσθητοι σε ορισμένους ήχους, ενώ άλλοι μπορεί να είναι υπο-ανταποκρινόμενοι. Αυτό μπορεί να επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν και ανταποκρίνονται στη μουσική. Δεύτερον, τα παιδιά με αυτισμό συχνά δείχνουν έντονη εστίαση σε συγκεκριμένα ενδιαφέροντα.

Εάν η μουσική είναι ένα από αυτά τα ενδιαφέροντα, μπορεί να ασχοληθούν με αυτήν πιο έντονα ή λεπτομερώς από τα νευροτυπικά παιδιά. Επιπλέον, η μουσική μπορεί να είναι μια μορφή μη λεκτικής επικοινωνίας για παιδιά με αυτισμό. Μπορεί να ανταποκρίνονται στη μουσική ή να χρησιμοποιούν τη μουσική για να εκφραστούν με τρόπους που δεν μπορούν με λόγια.

Τέλος, η μουσική μπορεί να έχει ηρεμιστική επίδραση στα παιδιά με αυτισμό. Πολλά παιδιά με αυτισμό βρίσκουν τη μουσική παρηγορητική και μπορεί να τη χρησιμοποιούν ως εργαλείο αυτορρύθμισης. Ωστόσο, είναι σημαντικό να θυμάστε ότι κάθε παιδί είναι μοναδικό και οι αντιδράσεις του μπορεί να ποικίλλουν πολύ, ανεξάρτητα από το αν είναι αυτιστικό ή νευροτυπικό.

13. Έχετε λάβει κάποια επίσημη εκπαίδευση ή εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στη δουλειά σας με παιδιά με αυτισμό;

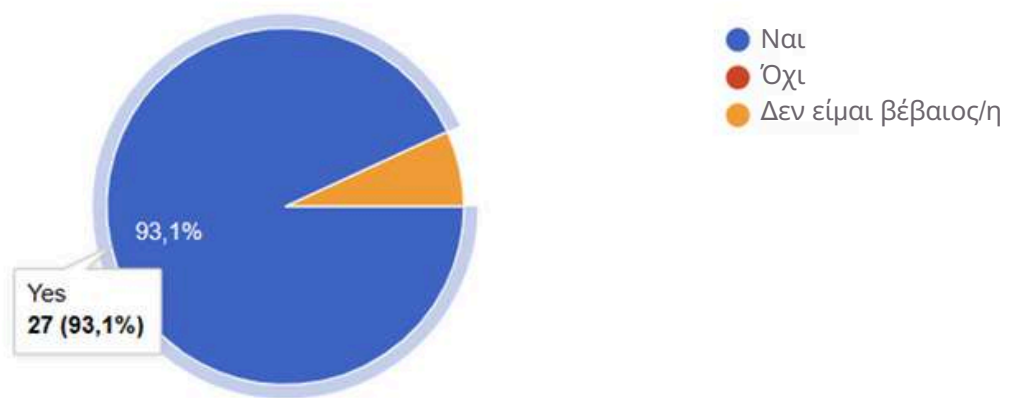
29 συμμετέχοντες

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

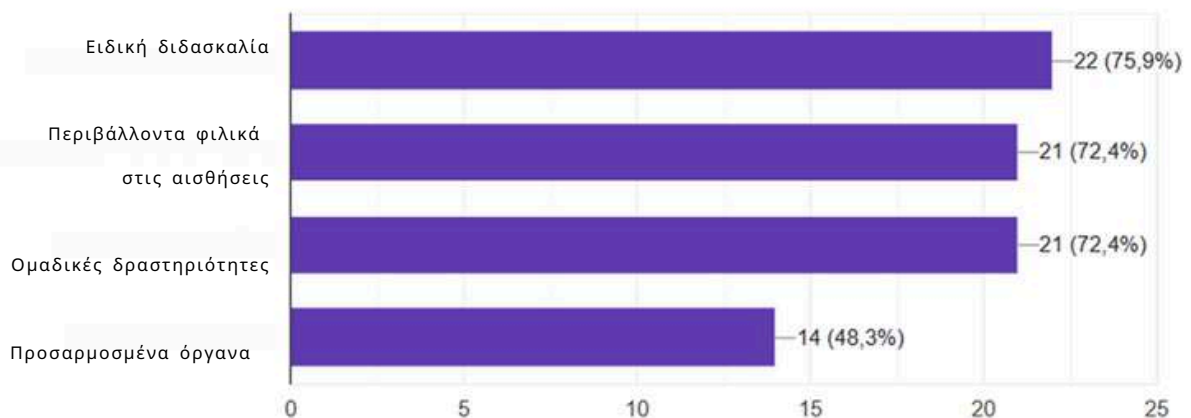
14. Πιστεύετε ότι πρέπει να υπάρχουν περισσότερα προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό;

29 συμμετέχοντες

15. Ποια χαρακτηριστικά θα θεωρούσατε σημαντικά σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό;

29 συμμετέχοντες

4.4 ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

Κύρια συμπεράσματα

Στην Πορτογαλία (Νήσος Μαδέρα), υπάρχει ένας μικρός αριθμός ερευνών σχετικά με τον αντίκτυπο των χόμπι σε παιδιά με διαταραχές του φάσματος του αυτισμού. Επίσης υπάρχει έλλειμμα πηγών στην πορτογαλική γλώσσα. Η μουσικοθεραπεία θεωρείται συνήθως οποιαδήποτε μουσική δραστηριότητα για με παιδιά με αυτισμό, που τους μαθαίνει να παίζουν ένα όργανο, να τραγουδούν ή να κοινωνικοποιούνται. Υπάρχουν παραδείγματα μουσικών σχολείων που έχουν καλές πρακτικές για παιδιά με αυτισμό.

Στη διδασκαλία, η μουσική χρησιμοποιείται συχνά μέσα από τραγούδια ή εκτελώντας ρυθμικές δραστηριότητες. Οι ειδικοί πιστεύουν ότι η μουσική έχει θετική επίδραση στα παιδιά με αυτισμό, αν και μερικές φορές ορισμένα είδη μουσικής μπορεί να τα αναστατώσουν για αισθητηριακούς λόγους. Η έρευνα έδειξε ότι το 55,2% των εκπαιδευτικών δεν έλαβε ποτέ εκπαίδευση σχετικά με την ενσωμάτωση της μουσικής στην εργασία με παιδί, αλλά θεωρεί σημαντικό σε ένα πρόγραμμα μουσικής χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό.

5. Αποτελέσματα έρευνας

1. Πληροφορίες Συμμετεχόντων

Η έρευνα διεξήχθη στις χώρες εταίρους σε διάστημα δύο μηνών, από τον Μάρτιο έως τον Απρίλιο του 2024.

Σύμφωνα με τον σχεδιασμό της έρευνας, κάθε χώρα έπρεπε να λάβει 20 απαντήσεις στην έρευνα που εκπονήθηκε με χρήση των Φόρμων Google. Ο συνολικός αριθμός των συμμετεχόντων ήταν 110. Οι καθηγητές μουσικής από τη Δ.Β Μακεδονίας ενδιαφέρθηκαν πολύ για την έρευνα επειδή ήταν πρωτότυπη και περιλάμβανε ερωτήσεις που κανείς δεν είχε κάνει ποτέ. Εξαιτίας αυτού, ένα σημαντικό ποσοστό 50 συμμετεχόντων συμπλήρωσαν την έρευνα.

Το 55% ήταν δάσκαλοι μουσικής, το 26% ήταν δάσκαλοι ειδικής αγωγής και οι υπόλοιποι ήταν δάσκαλοι, βοηθοί ή άλλο σχολικό προσωπικό.

Από την Πολωνία, το 82% ήταν δάσκαλοι, το 10% ήταν δάσκαλοι Ειδικής Αγωγής και άλλοι δάσκαλοι μουσικής. Από την Κύπρο, το 40% ήταν βοηθοί, το 30% ήταν καθηγητές μουσικής και το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου. Η Πορτογαλία συμμετείχε με 72,4% δασκάλους, 10% καθηγητές μουσικής, 10% δασκάλους ειδικών αναγκών και οι υπόλοιποι ήταν σχολικό προσωπικό.

Πίνακας 1. Αριθμός συμμετεχόντων ανά χώρα

Χώρα	Αριθμός
Πολωνία	19
Δ.Β Μακεδονίας	50
Κύπρος	21
Πορτογαλία	20
Ολικός αρ.	110

2. Χρόνια εμπειρίας

Οι συμμετέχοντες στην έρευνά μας ήταν έμπειροι. Πάνω από το 50 % από όλες τις χώρες εταίρους έχουν περισσότερα από δέκα χρόνια εμπειρίας στον τρέχοντα επαγγελματικό τους ρόλο.

5. Αποτελέσματα έρευνας

3. Ενσωμάτωση μουσικής στις τάξεις

Οι μισοί από το σύνολο των συμμετεχόντων (52,25%) στην έρευνα χρησιμοποιούν συχνά μουσική στις τάξεις/συνεδρίες τους:

-31 % από την Πολωνία.

-51 % από ΔΒ Μακεδονίας,

-80% των συμμετεχόντων από την Κύπρο εφαρμόζουν συχνά μουσική στα μαθήματα/ συνεδρίες τους και,

-47% από την Πορτογαλία

4. Ο αντίκτυπος της μουσικής

Πίνακας 2. Επίδραση της μουσικής στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

	1 (ελάχιστη επίδραση)	2	3	4	5 (σημαντική επίδραση)
Πολωνία	0	0	21,1 %	36,8 %	42,1%
Δ.Β Μακεδονίας	0	2 %	6,1 %	30,6%	61,2 %
Κύπρος	0	0	0	25 %	75 %
Πορτογαλία	0	0	0	84,2 %	15,8 %

5. Η χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας

Οι συμμετέχοντες μας μερικές φορές χρησιμοποιούν τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας σε μαθήματα αγγλικών, μαθήματα μουσικής ή όλη την ώρα στην τάξη για χαλάρωση, κατά τη διάρκεια ελεύθερων δραστηριοτήτων ή κατά τη διδασκαλία διαφορετικών μαθημάτων.

5. Αποτελέσματα έρευνας

Πίνακας 3. Χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας για παιδιά με αυτισμό

	Ναι	Όχι	Μερικές φορές
Πολωνία	21, 1 %	10, 5 %	68,4 %
Δ.Β Μακεδονίας	20,4 %	16,3 %	63,3%
Κύπρος	45 %	20 %	35%
Πορτογαλία	26,3 %	10,5 %	63,2%

6. Η σημασία της μουσικής

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η μουσική είναι πολύ σημαντική για τη βελτίωση της ευημερίας των παιδιών με αυτισμό:

-57,9% Πολωνία

-59,2 % ΔΒ Μακεδονίας

-80 % Κύπρος

-94,7 % Πορτογαλία

7. Εμπιστοσύνη στην ικανότητα αποτελεσματικής χρήσης της μουσικής

Πίνακας 4. Εμπιστοσύνη στην ικανότητα αποτελεσματικής χρήσης της μουσικής ως εργαλείου εμπλοκής παιδιών με αυτισμό

	Καθόλου σίγουρος/η	Λίγο σίγουρος/η	Μέτρια σίγουρος/η	Πολύ σίγουρος/η	Εξαιρετικά σίγουρος/η
Πολωνία	15,8 %	31, 6 %	26,3 %	15,8 %	10,5 %
Δ.Β Μακεδονίας	0	24,5 %	42,9 %	14,3 %	12, 2%
Κύπρος	15 %	0	45 %	10 %	25 %
Πορτογαλία	10,5 %	21,1 %	36,8 %	31,6 %	0

5. Αποτελέσματα έρευνας

8. Συνεργασία με άλλους επαγγελματίες

Ένας μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων ΔΕΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ με άλλους επαγγελματίες:

- Πολωνία 57,9 %
- ΔΒ Μακεδονίας 87,8 %
- Κύπρος 35 %
- Πορτογαλία 42,1 %

9. Αποτελεσματικότητα της ένταξης της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού

Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η ενσωμάτωση της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού είναι πολύ αποτελεσματική.

- Πολωνία 57,9 %
- Κύπρος 65 %
- Πορτογαλία 47,4 %
- ΔΒ Μακεδονίας 32,7 %

10. Προκλήσεις και εμπόδια στη χρήση της μουσικής ως εργαλείο διδασκαλίας

Περίπου οι μισοί από τους συμμετέχοντες βρίσκουν εμπόδια στη χρήση μουσικής:

- Πολωνία 42,1 %
- ΔΒ Μακεδονίας 32,7 %
- Κύπρος 35 %
- Πορτογαλία 57,9 %

Αναφέρουν εμπόδια όπως η αισθητηριακή ευαισθησία, η επανάληψη της ίδιας μελωδίας και η δυσκολία προσαρμογής σε διαφορετικό τόνο για διαφορετικούς μαθητές.

5. Αποτελέσματα έρευνας

11. Μουσικές δραστηριότητες

Οι πιο συνηθισμένες δραστηριότητες με μουσική που ασκούν οι δάσκαλοι με μαθητές με αυτισμό είναι οι δραστηριότητες ρυθμού και κίνησης:

- Πολωνία 26,3 %
- ΔΒ Μακεδονίας 42,9 %
- Κύπρος 40%
- Πορτογαλία 26,3 %

12. Η διαφορά στην ανταπόκριση στη μουσική μεταξύ παιδιών με και χωρίς αυτισμό

Οι περισσότεροι δάσκαλοι είπαν ότι τα παιδιά με αυτισμό αντιδρούν διαφορετικά από τα παιδιά χωρίς αυτισμό ενώ ακούνε μουσική. Εδώ, αναφέρθηκαν και στην ευαισθησία και τις διαφορές των παιδιών με αυτισμό.

13. Εκπαίδευση

Υψηλό ποσοστό δασκάλων δεν έλαβε καμία επίσημη κατάρτιση ή εκπαίδευση που ενσωματώνει τη μουσική:

- Πολωνία 84, 2%
- ΔΒ Μακεδονίας 91,8 %
- Κύπρος 75 % και
- Πορτογαλία 63,2 %

5.Αποτελέσματα έρευνας

14. Προγράμματα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς

Ένα πολύ υψηλό ποσοστό, το 92,4% του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων, πιστεύει ότι θα πρέπει να υπάρχουν περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό, και κατά χώρες: Πορτογαλία και Πολωνία 100%, Κύπρος 90%, και ΔΒ Μακεδονίας 79,6%.

15. Απαραίτητα χαρακτηριστικά σε ένα πρόγραμμα μουσικής εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες είπαν ότι χρειάζονται περιβάλλοντα φιλικά προς τις αισθήσεις, προσαρμοστικά όργανα και εξατομικευμένες οδηγίες.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

- Στην έρευνα συμμετείχαν 110 συμμετέχοντες.
- Πάνω από το 50 % των συμμετεχόντων από όλες τις χώρες εταίρους έχουν πάνω από δέκα χρόνια εμπειρίας στους τρέχοντες επαγγελματικούς τους ρόλους.
- Οι μισοί από το σύνολο των συμμετεχόντων (52,25%) στην έρευνα χρησιμοποιούν συχνά μουσική στις τάξεις/συνεδρίες τους.
- Περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες είπαν ότι η μουσική έχει σημαντικό αντίκτυπο στη συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών.
- Περισσότεροι από τους μισούς χρησιμοποιούν μερικές φορές τη μουσική ως εργαλείο διδασκαλίας.
- Πάνω από το 70% πιστεύει ότι η μουσική είναι σημαντική για τα παιδιά με αυτισμό
- Αισθάνονται μέτρια εμπιστοσύνη στην ικανότητα να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τη μουσική ως εργαλείο για την συμμετοχή παιδιών με αυτισμό
- Ένας μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων ΔΕΝ ΣΥΝΕΡΓΑΖΕΤΑΙ με άλλους επαγγελματίες:
- Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η ενσωμάτωση της μουσικής στη θεραπεία του αυτισμού είναι πολύ αποτελεσματική.
- Περίπου οι μισοί από τους συμμετέχοντες βρίσκουν εμπόδια στη χρήση μουσικής:
- Αναφέρουν εμπόδια σχετικά με την αισθητηριακή ευαισθησία, την επανάληψη της ίδιας μελωδίας και τη δυσκολία προσαρμογής σε διαφορετικό τόνο για διαφορετικούς μαθητές.
- Οι πιο συνηθισμένες δραστηριότητες με μουσική που χρησιμοποιούν οι δάσκαλοι με μαθητές με αυτισμό είναι οι δραστηριότητες ρυθμού και κίνησης

5. Αποτελέσματα έρευνας

- Οι περισσότεροι δάσκαλοι είπαν ότι τα παιδιά με αυτισμό αντιδρούν διαφορετικά από τα παιδιά χωρίς αυτισμό ενώ ακούνε μουσική.
- Ένα υψηλό ποσοστό των δασκάλων δεν έλαβε καμία επίσημη κατάρτιση ή εκπαίδευση που να ενσωματώνει μουσική.
- Ένα πολύ υψηλό ποσοστό, το 92,4% του συνολικού αριθμού των συμμετεχόντων, πιστεύει ότι πρέπει να υπάρχουν περισσότερα προγράμματα εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς για παιδιά με αυτισμό
- Οι περισσότεροι συμμετέχοντες είπαν ότι χρειάζονται περιβάλλοντα φιλικά προς τις αισθήσεις, προσαρμοστικά όργανα και εξατομικευμένες οδηγίες.

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 1. Μελέτες στη Βόρεια Μακεδονία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Εφαρμοσμένη μέθοδος	Αποτελέσματα
Μουσικοθεραπεία και χοροθεραπεία για παιδιά με ειδικές ανάγκες	14 παιδιά με ειδικές ανάγκες	Αξιολόγηση	«Τα αποτελέσματα της αρχικής αξιολόγησης των ψυχοφυσικών ικανοτήτων έδειξαν ότι ήταν σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Σε όλη τη διάρκεια της μελέτης, η ομάδα των παιδιών με καλύτερες διανοητικές ικανότητες παρουσίασε καλύτερη επίδοση ικανοτήτων σε σχέση με την ομάδα των παιδιών με σύνδρομο Down».

Παράρτημα 2. Μελέτες στην Πολωνία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Σκοπός	Αποτελέσματα
Οι μουσικές ικανότητες των αυτιστικών παιδιών ως έκφρασης που εμφανίζεται κατά τη διαδικασία της μουσικοθεραπείας – μελέτη περίπτωσης	3 αγόρια με ΔΑΦ	Σκοπός της μελέτης είναι να μάθουμε για την επίδραση του αυτοσχεδιασμού ως στοιχείου της ολιστικής μουσικοθεραπείας στην ανάπτυξη της μουσικής και μη επικοινωνίας και στην βελτίωση της κοινωνικότητας	Με βάση παρατηρήσεις και εμπειριστατωμένες αναφορές, μουσικές και μη, καθώς και ηχογραφήσεις των συνεδριών, συνήχθη το συμπέρασμα ότι στις τρεις περιπτώσεις που παρουσιάστηκαν είναι δυνατό να επιδειχθούν μουσικές ικανότητες που ήταν και αποτελούν εκδήλωση έκφρασης και μη λεκτική επικοινωνία. Σε τρεις συμμετέχοντες στη θεραπεία, υπήρχε βελτίωση στη λειτουργία της γνωστικής σφαίρας.

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 2. Μελέτες στην Πολωνία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Σκοπός	Αποτελέσματα
<p>Η μουσικοθεραπεία και οι ιδιότητές της στην αποκατάσταση παιδιού με αυτισμό</p>	<p>Μια ομάδα αυτιστικών παιδιών (αρ. = 18) ηλικίας 3 έως 7 ετών από κέντρα και ιδρύματα της Άνω Σιλεσίας.</p>	<p>Αντικείμενο της έρευνας είναι η μουσικοθεραπεία ή μάλλον οι τεχνικές μουσικοθεραπείας που εισάγονται στην παρέμβαση θεραπευτικής φροντίδας για παιδιά με αυτισμό</p>	<p>Παρουσιάστηκαν επιλεγμένες πτυχές των αλλαγών. Οι αλλαγές που συμβαίνουν σε όλους τους συμμετέχοντες στη μελέτη δεν είναι λεπτομερείς και περιλαμβάνονται μεμονωμένες περιπτώσεις. Η έρευνα μπορεί να προσθέσει στην τρέχουσα κατάσταση της πληροφόρησης, ειδικά στον τομέα της μουσικοθεραπείας και τον αντίκτυπό της στα παιδιά με αυτισμό.</p>

Παράρτημα 2. Μελέτες στην Πολωνία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Σκοπός	Αποτελέσματα
<p>Εφαρμογή της μουσικής στη θεραπεία αυτιστικών παιδιών και νέων – μια επισκόπηση</p>	<p>Ανασκόπηση της έρευνας στον τομέα της μουσικοθεραπείας και των επιπτώσεών της σε ατομικές αναπτυξιακές σφαίρες παιδιών με αυτισμό</p>	<p>Στόχος αυτού του άρθρου είναι η επισκόπηση της κατάστασης της μουσικοθεραπευτικής έρευνας και της επιρροής της σε ξεχωριστούς αναπτυξιακούς τομείς παιδιών με αυτισμό.</p>	<p>Αυτή η ανασκόπηση επιβεβαιώνει την αποτελεσματικότητα της μουσικοθεραπείας σε παιδιά με ΔΑΦ. Η μουσική παρέμβαση έχει σε μεγάλο βαθμό θετικό αντίκτυπο στον επικοινωνιακό τους τομέα, κοινωνικό ή εκπαιδευτικό.</p>

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 2. Μελέτες στην Πολωνία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Σκοπός	Αποτελέσματα
<p>Η σημασία των τεχνικών μουσικοθεραπείας για την στήριξη της ανάπτυξης ενός παιδιού με αυτισμό</p>	<p>Οκτώ παιδιά με αυτισμό μεταξύ 3 και 11 ετών</p>	<p>Στόχος της μελέτης ήταν η κατανόηση της δυναμικής των παιδιών με αυτιστικό φάσμα επιλεγμένων αναπτυξιακών σφαιρών – επικοινωνιακών, κοινωνικών και συναισθηματικών, γνωστικών και κινητικών δεξιοτήτων.</p>	<p>Λόγω της επιλεγμένης ερευνητικής μεθόδου και του εξατομικευτικού χαρακτήρα της, δεν είναι δυνατή η σύγκριση περιπτώσεων και η γενίκευση των αποτελεσμάτων. Ο κύριος στόχος της μελέτης ήταν να υποδείξει τη σημασία των αλλαγών που συμβαίνουν σε μια μεμονωμένη περίπτωση, αντί να τις συγκρίνει.</p>

Παράρτημα 2. Μελέτες στην Πολωνία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Σκοπός	Αποτελέσματα
<p>Η μουσική και η δημιουργία μουσικής για την αντιμετώπιση των δυσκολιών επικοινωνίας και γλώσσας σε παιδιά με διάγνωση αυτισμού</p>	<p>10 παιδιά διαγνώστηκαν με αυτισμό, συμπεριλαμβανομένων 3 κοριτσιών και 7 αγοριών, ηλικίας μεταξύ 6 και 10 ετών</p>	<p>Στόχος της έρευνας ήταν, μεταξύ άλλων, να προσδιοριστεί αν: μπορεί η μουσική να προκαλέσει αυθόρμητες επικοινωνιακές αντιδράσεις στα παιδιά και σε ποιο βαθμό; Μπορούν να κατευθυνθούν και να ενισχυθούν οι αντιδράσεις των παιδιών και σε ποιο βαθμό</p>	<p>Ένα από τα πολλά συμπεράσματα που παρουσιάστηκαν: τα παιδιά με αυτισμό μπορούν να ενδιαφέρονται για την κίνηση, τη φωνητική μουσική και τα μουσικά όργανα. Μπορείτε να τα ενθαρρύνετε να παίξουν με το τραγούδι με τη συνοδεία μουσικής και να ακούσουν ενεργά τα αγαπημένα σας μουσικά κομμάτια, με ζωηρό ρυθμό και πιασάρικες μελωδίες.</p>

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 3. Μελέτες στην Κύπρο

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
Μουσική και κοινωνικές δεξιότητες για μικρά παιδιά με αυτισμό: Έρευνα παιδαγωγών πρώιμης παιδικής ηλικίας.	94 νηπιαγωγοί σε Ελλάδα και Κύπρο	Πειραματική/ Επιτόπια έρευνα με ερωτηματολόγιο	Η μελέτη υποδηλώνει ότι η μουσική θα μπορούσε να βοηθήσει στην ακαδημαϊκή και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών με ΔΑΦ. Υπογραμμίζει την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα σε αυτόν τον τομέα και υπογραμμίζει τη σημασία της παροχής εκπαίδευσης σε εκπαιδευτικούς προσχολικής ηλικίας για την αποτελεσματική χρήση της μουσικής.

Παράρτημα 3. Μελέτες στην Κύπρο

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
Πρώθηση της επικοινωνίας για μικρά παιδιά με διαταραχές του αυτιστικού φάσματος: Μια παρέμβαση μουσικοθεραπευτικής με επίκεντρο την οικογένεια.	8 γονείς με τα παιδιά τους με αυτισμό. Τα παιδιά ήταν κυρίως αγόρια (7 από 8)	Εφαρμόστηκε ένας σχεδιασμός μικτών μεθόδων για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις προλεκτικές και προφορικές ικανότητες επικοινωνίας των παιδιών (προ-συλλογής δεδομένων και μετά την παρέμβαση)	Η μελέτη παρέχει στοιχεία σχετικά με τη δυνατότητα χρήσης μουσικοθεραπευτικών παρεμβάσεων σε μια προσέγγιση με επίκεντρο την οικογένεια για την ενίσχυση των προλεκτικών και λεκτικών δεξιοτήτων επικοινωνίας των μικρών παιδιών.

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 3. Μελέτες στην Κύπρο

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
<p>‘Οι συνάδελφοί μου φορούν παρωπίδες... Αν ήταν εκπαιδευμένοι, θα καταλάβαιναν καλύτερα’. Προβληματισμοί για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για την συμπερίληψη στην Κύπρο.</p>	<p>8 ενδοϋπηρεσιακοί καθηγητές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου.</p>	<p>Υιοθετήθηκε μια μικτών μεθόδων προσέγγιση στην οποία συνδυάστηκαν ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι.</p>	<p>Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι η αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών δεν εξασφαλίζει πάντα μια κοινή κατανόηση της συνεκπαίδευσης. Επομένως, τα προγράμματα ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης για όλους τους εκπαιδευτικούς πρέπει να είναι καλά σχεδιασμένα και εφαρμοσμένα για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τόσο τις θεωρητικές όσο και τις πρακτικές πτυχές της συνεκπαίδευσης.</p>

Παράρτημα 3. Μελέτες στην Κύπρο

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
<p>Εξετάζοντας τον ιδανικό δάσκαλο μουσικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο: Η οπτική γωνία των δασκάλων και των μαθητών</p>	<p>Στη μελέτη συμμετείχαν 518 Κύπριοι μαθητές και 71 δάσκαλοι μουσικής.</p>	<p>Οι μικτές μέθοδοι, όπως συνέβη σε αυτό το άρθρο, επιτρέπουν στους ερευνητές να χρησιμοποιούν παράπλευρες συγκρίσεις δεδομένων που συγκεντρώνουν τόσο για την ποιοτική όσο και την ποσοτική δέσμη δεδομένων.</p>	<p>Η μελέτη δείχνει ότι οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης δίνουν προτεραιότητα στα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και στη σχέση μαθητή-δασκάλου σε έναν ιδανικό δάσκαλο μουσικής. Αντίθετα, οι δάσκαλοι μουσικής εκτιμούν ιδιαίτερα τις μουσικές δεξιότητες, τις παιδαγωγικές γνώσεις και τις διδακτικές προσεγγίσεις.</p>

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 3. Μελέτες στην Κύπρο

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
<p>Προώθηση της μουσικής δημιουργικότητας στην προϋπηρεσιακή εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Προκλήσεις και δυνατότητες.</p>	<p>64 δάσκαλοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης οι οποίοι συμμετέχουν σε ένα έργο ηχητικών ιστοριών (11 άνδρες και 53 γυναίκες)</p>	<p>Αξιολόγηση</p>	<p>«Τα αποτελέσματα της αρχικής αξιολόγησης των ψυχοσωματικών ικανοτήτων έδειξαν ότι ήταν σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Σε όλη τη διάρκεια της μελέτης, η ομάδα των παιδιών με καλύτερες διανοητικές ικανότητες παρουσίασε βελτιωμένη επίδοση ικανοτήτων σε σχέση με την ομάδα των παιδιών με σύνδρομο Down».</p>

Παράρτημα 4. Μελέτες στην Πορτογαλία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
<p>Μουσικοθεραπεία και Γνωστική Ανάπτυξη σε Παιδιά με Αυτισμό</p>	<p>20 παιδιά σχολικής ηλικίας με αυτισμό</p>	<p>Πειραματική</p>	<p>Η μουσικοθεραπεία έδειξε σημαντικές βελτιώσεις στη γνωστική ανάπτυξη των παιδιών, ιδιαίτερα στην προσοχή και τη μνήμη</p>

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 4. Μελέτες στην Πορτογαλία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
Ferreira, M., & Rodrigues, L. (2018). Επίδραση της μουσικής στην επικοινωνία των παιδιών με ΔΑΦ	15 παιδιά με αυτισμό, 10 θεραπευτές	Μελέτη περίπτωσης	Η μουσική διευκόλυνε τη λεκτική και μη λεκτική επικοινωνία, αυξάνοντας την κοινωνική αλληλεπίδραση μεταξύ των παιδιών και των συνομηλίκων τους

Παράρτημα 4. Μελέτες στην Πορτογαλία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
Silva, R., & Costa, T. (2020). Μουσικές Παρεμβάσεις σε Σχολεία Ενσωμάτωσης: Μελέτη Πεδίου	30 παιδιά με αυτισμό στο σχολείο	Έρευνα πεδίου με ερωτηματολόγια	Οι μουσικές παρεμβάσεις προώθησαν την ένταξη και την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στις σχολικές δραστηριότητες, βελτιώνοντας τη συμπεριφορά και τη συνεργασία μεταξύ τους.

6. Παραρτήματα

Παράρτημα 4. Μελέτες στην Πορτογαλία

Μελέτη	Συμμετέχοντες	Μέθοδος	Αποτελέσματα
<p>Martins, A., & Lopes, F. (2022). Οικογενειακή ή Μουσικοθεραπεία και Ευημερία Παιδιών με Αυτισμό</p>	<p>10 οικογένειες με αυτιστικά παιδιά</p>	<p>Ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις</p>	<p>Η μουσικοθεραπεία σε ένα οικογενειακό πλαίσιο συνέβαλε στη συναισθηματική ευημερία των παιδιών και ενίσχυσε τους οικογενειακούς δεσμούς.</p>

AutisMUSIC Έκθεση αναφοράς και χαρτογράφηση αναγκών

Αριθμός έργου: 2023-1-PL01-KA220-SCH-000155287

Autismusic.eu

@Autismusic

@Autismusic

@autismusic24

**Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις που εκφράζονται είναι μόνο του ή των συγγραφέων και δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτά.